

12
ΒΙΟΣ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Γ. ΚΡΙΕΖΗ

ΥΠΟ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Α. ΜΙΑΟΥΛΗ.

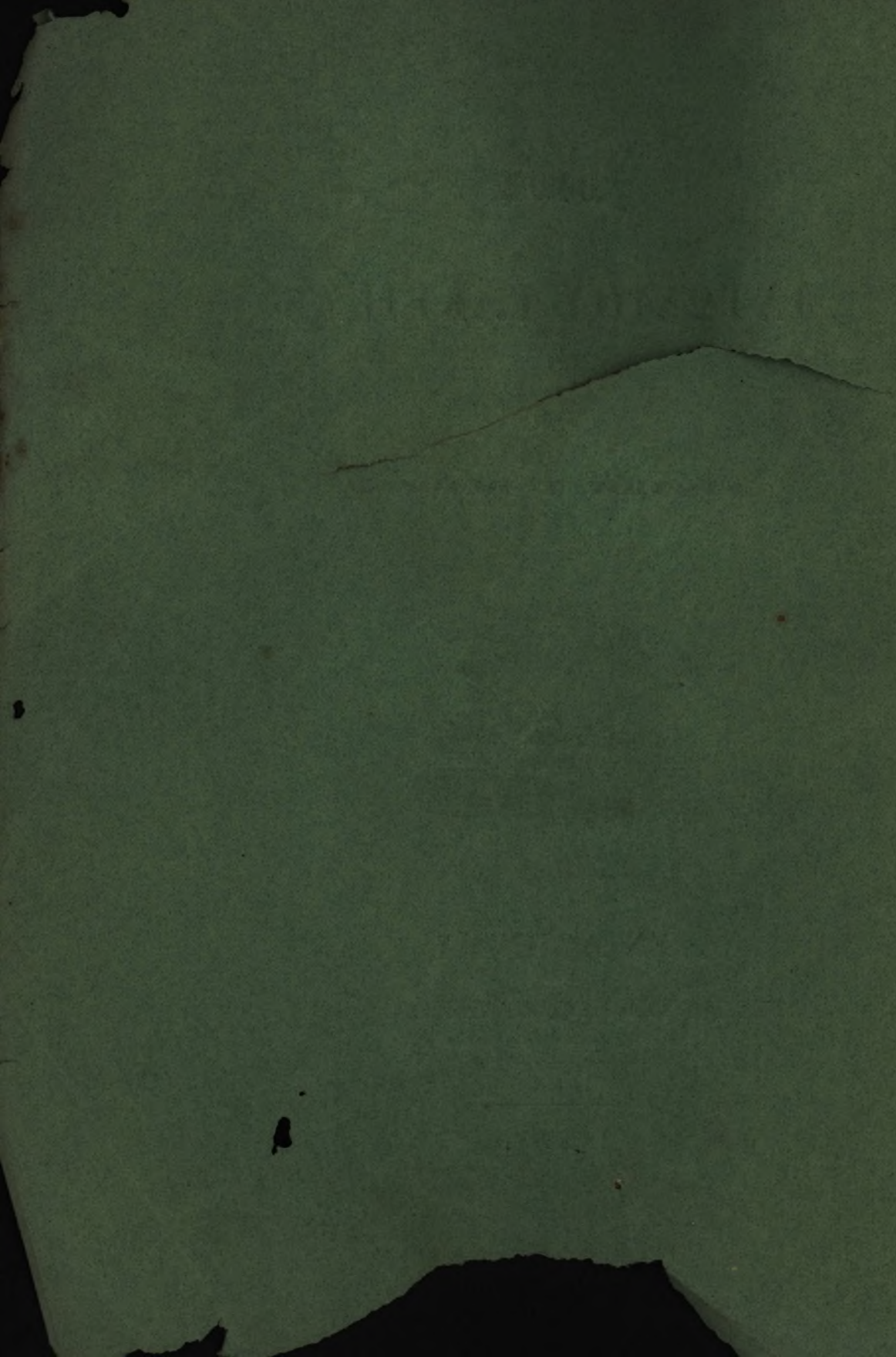

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ.

(Εν δόξῃ Ἀδριανοῦ δ' αὐτῷ. 153.)

1877.

ΒΙΟΣ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Γ. ΚΡΙΕΖΗ

ΥΠΟ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Α. ΜΙΑΟΥΛΗ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ.

(Εν ὁδῷ Ἀδριανοῦ ὑπ' ἀριθ. 153.)

1877.

ANNUAL REPORT

1877

OF THE

STATE OF

NEW YORK

TO

THE

LEGISLATURE

OF

1877

ΤΗ:

ΣΕΒΑΣΤΗ: ΜΟΙ ΘΕΙΑ:

ΚΟΝΔΥΛΩ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΜΙΑΟΥΛΗ

ΤΟ ΠΟΝΗΜΑ ΤΟΔΕ ΑΝΑΤΙΘΗΜΙ

ΤΙΜΗΣ ΚΑΙ ΑΓΑΠΗΣ ΕΝΕΚΕΝ.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Γ. ΚΡΙΕΖΗΣ.

ΒΙΟΣ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Γ. ΚΡΙΕΖΗ

«Ἐν γενεᾷ αὐτοῦ ἐδοξάσθη καὶ ἡ
»δόξα αὐτοῦ οὐκ ἐξαλειφθήσεται.»
(Σοφ. Σειρ. μδ'. 8 18.)

Ἐν ταῖς κατὰ τὸν ἱερὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας τοῦ γένους ἡμῶν ἀγῶνα γενομέναις ναυμαχίαις πολλοὶ ἔλαβον ἐνεργὸν μέρος, ὀλίγοι δὲ διεκρίθησαν καὶ ἐδοξάσθησαν. Τοῦτο δὲ διότι δὲν ἦσαν πάντες ἴσοι κατὰ τε τὴν ἀνδρίαν καὶ τὰ ἄλλα προτερήματα. Ἀπαντες τὸν αὐτὸν ἴσως πρὸς τὴν πατρίδα ἀγνὸν ἔρωτα ἔτρεφον, ἅπαντες ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτῆς ἐσκέπτοντο μόνον καὶ ὅλαις δυνάμεσι πρὸς ἐπίτευξιν τούτου ἠγωνίζοντο, ὀλίγιστοι ὅμως κατώρθωσαν νὰ διαπρέψωσι καὶ νὰ διαπράξωσιν ἔργα, ἐφελκύσαντα τὸν δίκαιον θαυμασμὸν συμπάσης τῆς ὑψηλίου, ὀλίγιστοι κατώρθωσαν νὰ δοξασθῶσιν ἐν γενεᾷ αὐτῶν καὶ νὰ παραδώσωσι τὸ ὄνομά των τοῖς μεταγενεστέροις ἐν ἀγῆρατῳ εὐκλείᾳ. Μεταξὺ δὲ τῶν ὀλιγίστων τούτων συγκαταλέγεται καὶ ὁ ΑΝΤΩΝΙΟΣ Γ. ΚΡΙΕΖΗΣ.

Ὁ ἀκάματος οὗτος τῆς ἐλευθερίας ἀθλητῆς, ἄτρεστος δὲ καὶ ἀδιάσπαστος συναγωνιστῆς καὶ δεξιὸς

βραχίων τοῦ ἀειμνήστου Ἀνδρέου τοῦ Μιαούλη ἐγεννήθη ἐν Ὑδρᾷ τῷ 1796 ἐκ πατρὸς θεοσεβεστάτου, γόνου τῆς ἐν ἔτει 1640 ἐκ Κριεζᾶ, χωρίου τῆς Εὐβοίας, μετानαστευσάσης εἰς Ὑδραν οἰκογενείας τῶν Κριεζιδῶν (α). Θηλάσας δὲ σὺν τῷ μητρῷ γάλακτι καὶ τῶν τοῦ Εὐαγγελίου ὑγιῶν δογμάτων τὸ νέκταρ, ἔδειξεν ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἅπαντα ἐκεῖνα τὰ σημεῖα, ὅσα προαγγέλλουσι τὸν γενναῖον τῆς πίστεως, τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἀρετῆς στρατιώτην, καὶ ἀφ' οὗ ἐστῆριξεν εἰσάπαξ, ταῖς ἀδιαλείπτοις μερίμναις τῶν ἑαυτοῦ γονέων, τὴν καρδίαν του εἰς τὴν πέτραν τοῦ θείου φόβου, ὅστις ἔνε πάσης σοφίας ἡ θεμελιώδης ἀρχὴ (β), ἔδραμεν εἰς τὰ σχολεῖα, ἔνθα ἐπαιδεύθη τὴν τότε καλὴν παιδείαν. Τίς ὁμῶς ἦν ἡ τότε καλὴ παιδεία; Ἦν ἄρα τοιαύτη, ὅα ἡ σημερινή; Πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Ἦ τότε καλὴ παιδεία συνίστατο οὐ μόνον ἐν τῷ διδάσκεισθαι, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἠθικοποιεῖσθαι. Ἐκ παραλλήλου μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, τῆς Γαλλικῆς καὶ τῆς Ἰταλικῆς, μετὰ τῶν μαθηματικῶν καὶ τινῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων, ἐδιδάσκοντο τότε οἱ παῖδες τῶν Ὑδραίων καὶ τὴν θρησκευτικὴν ἀγωγὴν, διότι πάνυ ὀρθῶς ἐνομίζετο ὅτι ἡ ἠθικὴ καὶ ἡ θρησκεία δὲν ἔνε πράγματα βλως ἰδιωτικά, οὐδὲν

(α) Τὸ ὄνομα τῆς οἰκογενείας ταύτης ἦν ἑκπαλαί προσφιλές καὶ σεβαστὸν ἐν Ὑδρᾷ, ἀνέδειξε δ' αὐτὸ προσφιλέστερον καὶ σεβαστότερον ὁ Ἀντώνιος Κριεζῆς διὰ τῆς ἀρετῆς, τῆς ἀξιοπρεπείας, τοῦ ἐν ταῖς ἐθνικαῖς ἀνάγκαις δυσπαραμίλλου πατριωτισμοῦ καὶ τῆς ἐν ταῖς ναυμαχίαις ἀνδρίας, ὡς παρακατιόντες θέλομεν ἶδει.

(β) Παροιμ. Α. 7.

κοινὸν τῇ πολιτείᾳ ἔχοντα, ἀλλ' ὅτι τοῦναντίον ἵνε τὰ κυριώτατα στηρίγματα αὐτῆς. Καὶ ἵνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ἐμάνθανον τότε ὀλίγα γράμματα, ἀλλ' ἵνε ἐπ' ἴσης ἀληθὲς ὅτι ἐμάνθανον καὶ ἤντλουν ἐκ τῶν σχολείων σωτήρια πρακτικοῦ βίου ἐφόδια, ἥτοι ἐν ὅσῳ μὲν ἦ νε νέοι νὰ ὦσι σώφρονες καὶ εὐπειθεῖς εἰς τοὺς γονεῖς, εὐάγωγοι εἰς τοὺς διδασκάλους καὶ αἰδήμονες εἰς πάντας ἀδιακρίτως τοὺς πρεσβυτέρους, ὅταν δὲ γείνωσιν ἄνδρες νὰ μὴ ἐμπορῶνται οὐδέποτε ὑπὸ παθῶν ἀγενῶν οὐδ' ὑπὸ ὀρέξεων φαύλων καὶ ἀδίκων, ἀλλ' ὑπὸ τῆς καθαρᾶς ἀείποτε τῆς τιμῆς ἀγάπης, τοῦ ἀγνοῦ τῆς πατρίδος ἔρωτος καὶ τοῦ πρὸς πληρώσειν τοῦ καθήκοντος ζήλου, ὅταν δὲ τέλος γείνωσι γέροντες νὰ ὦσι τύπος καὶ ὑπογραμμὸς χριστιανικῆς ἀρετῆς.

Τοιαύτης λοιπὸν παιδείας ἔτυχε καὶ ὁ παῖς Ἀντώνιος Κριεζῆς, οὗ ἡ μεγάλη τοῦ νοῦ εὐφυΐα, ἡ μνήμη καὶ ἡ κρίσις ἦσαν ἀσήμαντα ὡς πρὸς τὴν περιβάλλουσαν αὐτὸν σωφροσύνην καὶ χρηστότητα. Καθ' ἑλλην τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ἀνόμος ἀληθείας ἦν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ (α).» Τοιαύτην δ' ἀκρίθειαν ἐτήρει εἰς τὸ λέγειν πάντοτε τὴν ἀλήθειαν, ὥστε ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει, οὔτε χάριν ἀστειότητος, ἐψεύδετο. Ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ, ὡς φιλαλήθους, ἦν τοσούτω γνωστὸς ἐν τῷ σχολείῳ, ὥστε οἱ μαθηταὶ ὁσάκις λέγοντές τι ἠθέλον νὰ πεισυνθῶσι προσέθετον «καὶ ὁ Ἀντώνιος Κριεζῆς λέγει αὐτό.» Πλὴν δὲ τούτων παντοῦ, ὅπου ἂν ἐγίνετο συνάθροισις χρηστῶν ὁμηλικῶν, μετὰ σπουδῆς ἔτρεχεν ὁ νεαρὸς Ἀντώνιος. Ἐγίνοντο περὶ κα-

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΦΑΛΤΑΤΣ

ἄων πραγμάτων συνομιλῆαι ; Ἐκεῖ ὁ Ἀντώνιος. Ἐτύγχανον συναναστροφῆαι πονηραὶ καὶ φαῦλαι ; Ἀφαντος ὁ Ἀντώνιος. Ἐν γένει δέ, ὁμοιάζων τῷ ἀστέρι τῆς αὐγῆς, διέτρεχε τοῦ βίου τούτου τὴν πολυπλάνητα νύκτα παρακολουθῶν τὸν φαεινὸν ἥλιον τῆς ἀρετῆς.

Ἐν τούτοις ἡ ἡλικία προὔχῳρει, ὁ δὲ νέος Κριεζῆς, μὴ θεωρῶν πρέπον τὸ νὰ παραμένῃ εἰσέτι ἐν Ὑδρᾷ ἀργὸς καὶ ἐπιθυμῶν βίον ἐνεργητικόν, ἀπεφάσισε νὰ ἐγκολπωθῇ τὸ πατρικὸν αὐτοῦ ἐπάγγελμα, τὴν θαλασσεμπορίαν· δι' ὃ, ἐπιβιθασθεὶς ἐπὶ πλοίου τοῦ πατρὸς τε, ἀπέπλευσε τῆς Ὑδρας πλήρης ἐλπίδων αἰσιωτέρου μέλλοντος.

Ἡ θαλασσεμπορία ἦν τότε τὸ κυριώτερον ἐπάγγελμα, πρὸς ὃ ἐτρέποντο οἱ πλεῖστοι τῶν Ὑδραίων, ἄνευ διακρίσεως κοινωνικῆς τάξεως. Εἶχε δὲ αὕτη ὑψηλότερον ἢ νῦν προορισμόν, διότι ἔνθεν μὲν προητοίμαζε πλοῖα καὶ πλούτη, ἔνθεν δὲ διεμόρφου ἄνδρας γενναίους καὶ περὶ τὰς ναυμαχίας ἐμπείρους διὰ τὸν μέλλοντα ὑπὲρ ἀναστάσεως τοῦ γένους ἡμῶν ἡρωϊκὸν ἀγῶνα. Καὶ τὰ μὲν πλούτη ἤρξατο προετοιμάζουσα καὶ πρότερον μὲν, ἰδίως ὁμῶς ἀπὸ τῆς περὶ τὰ τέλη τῆς 18ης ἑκατονταετηρίδος ἐκραγείσης πολυκρότου Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, καθ' ἣν, παραλυθέντος τοῦ τότε ἀκμάζοντος Γαλλικοῦ ναυτικοῦ καὶ ἀποκλεισθέντων τῶν λιμένων τῆς Μεσογείου ὑπὸ σμῆνους Ἀγγλικῶν πυργοθάρσεων, οἱ τολμηροὶ Ὑδραῖοι ἠγόραζον σῖτον ἐκ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας καὶ διεμετεκόμιζον αὐτὸν θαρράλως, πλὴν ἀντὶ μεγάλου τῆς ζωῆς αὐτῶν κινδύνου, εἰς Μασσαλίαν, Γένουαν, Αἰθέρνον καὶ τινὰς ἄλλας ἀποκεκλεισμένας πόλεις, ἐν

αἷς τὸν ἐπώλουν εἰς λίαν ὑπερόγκους τιμὰς· τοὺς δὲ γενναίους καὶ περὶ τὰς ναυμαχίας ἐμπείρους ἄνδρας διέ-
μόρφου διὰ τῶν συνεχῶν συμπλοκῶν, ὡς οὗτοι ἠναγκά-
ζοντο νὰ συνάπτωσι πρὸς τοὺς τότε διαυλακίζοντας τὰς
θαλάσσας ἀπειραρίθμους ἐξ Ἀλγερίας, Τριπόλεως καὶ
Τύνιδος πειρατὰς.

Ἐν τοιαύτῃ τινὶ συμπλοκῇ, συμβάσῃ ἐν ἔτει 1811,
ἠχμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν αἰφνηδίνως ἐπιτεθέντων Ἀλγερί-
ων καὶ μετηνέχθη εἰς Ἀλγερίαν καὶ ὁ Ἀντώνιος Κριε-
ζῆς μετὰ τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ Ἰωάννου, ἀμφοτέρωι
ἐπιβαίνοντες τοῦ πατρικοῦ αὐτῶν πλοίου. Καὶ τὸ μὲν
πλήρωμα τοῦ πλοίου διέταξεν ὁ μπέης τῆς Ἀλγερίας
νὰ ῥιφθῇ εἰς τὰς εἰρκτάς τοῦ ναυστάθμου, εἰς δὲ τὸν
Αντώνιον Κριεζῆν καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωάννην, ἐ-
πειδὴ ἐπληροφορήθη ὅτι οὗτοι κατήγοντο ἐξ ἐπιστήμου
ἐν Ὑδρα οἴκου, ἐπέτρεψε νὰ μὴ ὤσιν ἐγκεκλεισμένοι ἐν
ταῖς εἰρκταῖς ἀλλὰ νὰ περιφέρονται ἐλευθέρως περὶ τὸν
ναύσταθμον· ἐπέτρεψε δ' εἰς αὐτοὺς τοῦτο ἀφ' οὗ προη-
γουμένως ὑπεσχέθησαν αὐτῷ ὅτι δὲν ἤθελον δραπετεύσει.
Ἡ ὑπόσχεσις ἐθεωρεῖτο παρὰ τοῖς παλαιοῖς Ὑδραίοις
καὶ τοῦ ὄρκου ἱερωτέρα, ἐγίνωσκε δὲ τοῦτο καλῶς ὁ
Ἀλγερίνος μπέης καὶ οὐδόλως περὶ τῶν δύο αἰχμαλώ-
των ἀνησύχει.

Ὁ Ἀντώνιος Κριεζῆς, δεκαπενταετῆς μόλις τότε ὢν,
ἔδειξε κατὰ τὸ διάστημα τῆς αἰχμαλωσίας του δείγμα-
τα μεγάλης γενναιότητος, δείγματα, ἐξ ὧν ἠδύνατό τις
νὰ προῖδῃ τὸν μέλλοντα Σαλαμινομάχον. Οὕτω λ. χ. ἐν
ᾧ μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἴστατο παρὰ γωνίαν τινὰ τοῦ ναυ-
στάθμου μετὰ συμπολίτου του, νεανίου ἱκανῶς εὐειδοῦς,

Τοῦρκος, διαβαίνων ἐκεῖθεν, ἀπεπειράθη νὰ θωπεύσῃ τὸν εὐειδῆ νέον. Ἄλλ' ὁ Κριεζῆς, μὴ ἀνεχόμενος τοιαύτην προσβολήν, ἐπέπεσε κατ' αὐτοῦ μετὰ τοσαύτης τῆς ἀγανακτήσεως, ὥστε παρ' ὀλίγον τὸν ἐφόνευε διὰ τῶν γρονθοκοπημάτων καὶ τῶν λακτισμάτων. Ὅτε δέ, προσκληθεὶς παρὰ τοῦ μπέη πρὸς ἀπολογία, ἠρωτήθη περὶ τοῦ αἰτίου, τοῦ ὠθήσαντος αὐτὸν νὰ προσβάλλῃ τὴν ὑπόληψιν ἐνὸς μουσουλμάνου, ἀπεκρίθη μετ' ἀνυποκρίτου θάρρους: « Ἡμεῖς οἱ Ὑδραῖοι, μπέη μου, εἴμεθα εὐνοούμενοι τοῦ καπετὰν πασᾶ καὶ ὥς ἐκ τούτου οὐδεὶς δύναται νὰ προσβάλλῃ τὴν τιμὴν ἡμῶν. Ἐγὼ δέ, δείρας τὸν ἀνάγωγον καὶ φαῦλον ἐκεῖνον μουσουλμάνον, δὲν ἔπραξα ἄτοπόν τι, καθ' ὅσον ἀπεπειράθη οὗτος νὰ προσβάλλῃ τὴν τιμὴν τοῦ συμπολίτου μου. » Ὁ μπέης, ἀκούσας ταῦτα καὶ ἐκπλαγεὶς διὰ τὸ μέγα θάρρος τοῦ Ὑδραίου νεανίου, ἐδικαίωσεν αὐτόν. — Ἀλλοτε πάλιν συμπλακέντες οἱ Ἀλγερίνοι πρὸς τοὺς Τυνησίους καὶ νικήσαντες αὐτούς, εὗρον μεταξὺ τῶν αἰχμαλωτισθέντων δέκα ὀκτὼ Ἑλλήνας, οὓς καὶ ἀπηγχόνισαν. Ὁ Κριεζῆς, διερχόμενος διὰ τοῦ τόπου ἔνθα ἔξετελέσθη ἡ ἀπαγχόνισις καὶ ἰδὼν τὰ πτώματα τῶν ἀτυχῶν ἐκείνων ὁμοφύλων κρεμάμενα, ἔστη καὶ παρετῆρει αὐτὰ ὄλος περίλυπος· ἀλλὰ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην Τοῦρκός τις, ἰδὼν τοῦτο τῷ εἶπε μετὰ περιφρονήσεως. « Τί παρατηρεῖς αὐτούς, βρὲ γκιζούρη; Αὔριον θὰ λάβῃς καὶ σὺ τὴν αὐτὴν τύχην. » Δὲν ἀπητοῦντο ἄλλοι λόγοι, ἵνα ἐρεθίσωσι τὸν λίαν φιλότιμον Κριεζῆν· τὸ αἶμα ἀνῆλθεν εἰς τὴν κεφαλὴν του, ὡς κεραυνὸς δ' ἐπιπεσὼν οὗτος τὸν ἀφῆκεν ἡμιθανῆ.

Ἐκτὸς τούτων ὁ Κριεζῆς ἔδειξεν ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ του καὶ τὸν εὐαγγελικὸν χαρακτῆρα τῆς φιλαδελφείας, χαρακτῆρα, δι' ὃν οἱ τὸ καλὸν πάντοτε θαυμάζοντες καὶ τιμῶντες ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐξ ἅπαντος ἤγελον ἀποθεῶσαι αὐτὸν καὶ τὸν τάξει παρὰ τὸν Κάστορα καὶ τὸν Πολυδεύκην· διότι, ἐκδοθέντος σουλτανικοῦ διατάγματος διατάσσοντος νὰ ἐλευθερωθῶσι διὰ κλήρου οἱ ἡμίσεις τῶν αἰχμαλώτων καὶ λαχόντος τοῦ κλήρου ἐπ' αὐτόν, προετίμησε νὰ διαμείνῃ ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ, ἵνα ἐλευθερωθῇ ὁ ἀδελφός του Ἰωάννης, ὡς πρεσβύτερος καὶ νευμφευμένος.

Αυτρωθεὶς ἐπὶ τέλους καὶ αὐτὸς μετὰ τριετῇ αἰχμαλωσίᾳ, ἐπανῆλθεν εἰς Ὑδραν καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ εἰς τὸ πρότερον αὐτοῦ ἐπάγγελμα, τὴν θαλασσεμπορίαν· διακριθεὶς δ' ἐν αὐτῇ διὰ τῆς μεγάλης δραστηριότητός του, τῆς εὐσταθείας τοῦ χαρακτῆρος, τῆς συνέσεως, καὶ ἰδίως τῆς ἀπαραδειγματίστου τιμιότητος, ἐτιμήθη καθ' ὑπερβολὴν παρ' ἁπάντων τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ, ὅτε δ' ἀπεφάσισε βραδύτερον νὰ νυμφευθῇ ἀπῆλause τιμῆς, ἧς ὀλίγοι ἀληθῶς τῶν βροτῶν ἀξιοῦνται ἐν τῇ ἑαυτῶν πατρίδι. Ἦν τότε διοικητὴς ἡ ζ α μ π ί τ η ς, ὡς ἐλέγετο, τῆς Ὑδρας, ὁ περίπυστος Γεώργιος Δ. Βούλγαρης μπέης, ἀνὴρ ῥέκτης, πρῶτος εἰσαγαγὼν εἰς αὐτὴν διὰ τῆς δραστηριότητος καὶ τῆς σιδηρᾶς καὶ ἀκάμπτου θελήσεως τὴν ἔ ν ν ο μ ο ν τ ά ξ ι ν, τὸ πρότιστον καὶ τιμιώτατον τοῦτο ἀγαθόν, τὸ λίαν ἀναγκαῖον ἐκάστη πολιτεία, ἀντὶ τῆς ἐπικρατούσης τότε ο ἱ κ τ ρ ᾶ ς ἀ ν α ρ χ ί α ς, τὴν σ ῶ φ ρ ο ν α ἐ λ ε υ θ ε ρ ί α ν ἀντὶ τῆς α ὑ θ α ι ρ έ τ ο υ ἀ κ ο λ α σ ί α ς, τὴν λ α ο σ ῶ τ ε ι -

ῥαν φιλοπονίαν ἀντὶ τῆς βροτολοιγοῦ δ-
κνηρίας καὶ τέλος τὴν αὐστηρὰν οἰκονο-
μίαν καὶ λιτότητα ἀντὶ τῆς παμφάγου πο-
λυτελείας, ἣν κατέστειλεν ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν
ιδίων αὐτοῦ συγγενῶν. Τοῦ μεγαθύμου λοιπὸν καὶ με-
γατίμου τούτου ἀνδρὸς τὴν θυγατέρα Κυριακούλαν, νεά-
νιδα, τυχοῦσαν λίαν ἐπιμελετημένης ἀγωγῆς καὶ κεκο-
σμημένην πολλοῖς προτερήμασι, φυσικοῖς τε καὶ ἐπι-
κτήτοις, ἔλαβε σύζυγον ὁ Ἀντώνιος Κριεζῆς καὶ συν-
ἔζησε μετ' αὐτῆς ἐν παραδειγματικῇ χριστιανικῇ ἀ-
γάπῃ καὶ ἀρμονίᾳ γενόμενος ἀληθῶς ἀξιομίμητον πα-
ράδειγμα ἐναρέτου συζυγικοῦ βίου.

Ἀλλὰ τέλος ἐπέστη ἡ ὥρα, καθ' ἣν ἡ θεία πρόνοια
ἔμελλε νὰ δοξάσῃ τὸν Κριεζῆν καὶ ν' ἀποθανατίσῃ τὸ
ὄνομα αὐτοῦ. Ἡ θεὰ ἐλευθερία, ἐγερθεῖσα κατὰ τὸ ἔαρ
τοῦ 1821 ἔτους ἀπὸ τῶν προγονικῶν τάφων λαμπρὰ καὶ
ἀκτινοβόλος, ὡς οὐράνιος ἄγγελος, ἐκάλεσε βροντώδῃ τῇ
φωνῇ περὶ ἑαυτὴν ἐν Ἑλλάδι ἅπαντα τὰ τέκνα τῆς· εἰς
τὴν θείαν ἐκείνην φωνὴν ὑπακούσαντες καὶ οἱ τῆς Ὑ-
δρας οἰκοκυραῖοι καὶ πλοίαρχοι, ἐν οἷς καὶ ὁ Ἀντώνιος
Κριεζῆς, ἐγγεγραμμένος ὢν, τῇ κατεχρήσει τοῦ Η.
Χρυσοσπάθῃ, ἐν τῷ μητρώῳ τῶν μελῶν τῆς φιλικῆς ἐ-
ταιρίας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1818, συνῆλθον ἄνθρωποι ἐν τῷ ναυῷ
τῆς Θεομήτορος, ὅπως περὶ τοῦ πρακτέου σκεφθῶσι. Με-
τὰ πολύωρον δὲ συνδιάσκεψιν ὁμοφώνως ἀπεφάσισαν νὰ
ἀναπετάσωσι τὴν ἱερὰν τῆς ἐλευθερίας σημαίαν καὶ νὰ
συναγωνισθῶσιν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν,
ἀφ' οὗ ὅμως πληροφορηθῶσι, διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον, ἂν τὸ
μέγα καὶ παράβολον τῆς ἐθνεγεργίας ἐπιχείρημα, τὸ
ἐν ταῖς παραδουναβίοις ἡγεμονίαις πολυκρότως κατ' αὐ-

τάς ἐκδηλωθέν, ἦν ὄντως ἐθνικὸν καὶ ἐπὶ ἐδραίων βά-
σεων ἐρείδeto. Ἐν τούτοις ἄσχημός τις πλοίαρχος,
Ἀντώνιος Οἰκονόμου καλούμενος, δημαγωγὸς δει-
νότατος, ναυαγήσας ἐν τῷ στενῷ τῶν Ἑρακλείων
στηλῶν καὶ μὴ δυνάμενος ἐνεκεν ἐλλείψεως χρημάτων
νὰ ναυπηγήσῃ ἕτερον πλοῖον, ἐπεχείρησε, ἡὲρ νὰ πε-
ριμείνῃ ποσῶς τὴν ὀριστικὴν τῶν οἰκοκυραίων ἀπόφα-
σιν, ν' ἀναστατώσῃ, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ πατριωτι-
σμοῦ, τὸν ὄχλον, ὅπως ἐπωφεληθῇ ἐκ τῆς ἀναστατώ-
σεως ταύτης· δι' ὃ συγκεντρώσας ἀφ' ἐνὸς μὲν περὶ ἑαυ-
τὸν δι' ἀπατηλῶν ὑποσχέσεων πλείστους ἀέργους ναύ-
τας, βαρέως φέροντας ἐπὶ τῇ ἀπό τινος, ἐπ' ἐλπίδι ἐ-
κρήξεως τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἐπικρατούσῃ
μεγάλῃ ἐμπορικῇ ἀπραξίᾳ, παραγαγαγὼν δ' ἀφ' ἑτέρου
τὸν ζωηρὸν νεανίαν Γκίκαν, υἱὸν τοῦ πλουσίου εὐπατρί-
δου Θεοδώρου Γκίκα, καὶ τινας ἐν Ὑδρᾷ ἐμπορευομέ-
νους Πελοποννησίους, τῇ μὲν 27 Μαρτίου κατέλαβε διὰ
στάσεως τὸ διοικητήριον καὶ, ἐγκατασταθεὶς ἐν αὐτῷ,
ἰσχυρωθέντι καλῶς διὰ πυροβόλων, ἀνέλαβεν αὐθαιρέτως
τὴν τοπικὴν τῆς νήσου διοίκησιν, τῇ δ' ἐπιούσῃ, προ-
καλέσας νέαν ὀχλαγωγίαν, ἠνάγκασε τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ
τοῦ Λαζάρου Κουντουριώτου συνελθόντας οἰκοκυραίους
νὰ καταθέσωσι πρὸς ἐξοικονόμησιν δῆθεν τοῦ πενομένου
ὄχλου τριάκοντα χιλιάδας διστήλων, ἐξ ὧν τὰς μὲν εἴ-
κοσιν ἔξ διένειμεν εἰς τὸ ἐπευφημοῦν αὐτὸν πλῆθος, τὰς
δ' ὑπολοίπους τέσσαρας μετέφερε λάθρα εἰς τὸν οἶκον
αὐτοῦ πρὸς ἰδίαν χρῆσιν. Ἐν γένει δ' ἤρξατο μετὰ τὴν
διανομὴν τῶν χρημάτων, πεποιθὼς εἰς τὴν ἰσχὺν τοῦ πε-
ριστοιχίζοντος αὐτὸν ὄχλου, νὰ φέρηται ἀγερῶχος καὶ ἰ-

ταμῶς πρὸς ἅπαντας τοὺς οἰκοκυραίους, οὓς ἐχλεύαζε καὶ ἴσους τῷ μηδενὶ ἐθεώρει.

Καὶ ὁ μὲν Οἰκονόμος τοιαῦτα τότε ἐν Ὑδρα διέπρατταν, ἐξορύττων ἀνεπαισθήτως τὸν βόθρον, ἐν ᾧ ἀναποδράστως ἔμελλε μετ' ὀλίγον νὰ ἐμπέσῃ. Οἱ δὲ παρ' αὐτοῦ ὡς ἀφιλοπάτριδες κατηγορούμενοι οἰκοκυραῖοι καὶ πλοίαρχοι, συνεχῶς καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἐπιδείξεως συνερχόμενοι, συνεσκέπτοντο μετὰ μεγάλου τοῦ ἐνδιαφέροντος περὶ τοῦ παραβόλου τῆς ἐθνεγερσίας ἐπεχειρήματος. Ὀλίγας δὲ μετὰ τὴν στάσιν τοῦ ὄχλου ἡμέρας, ἦτοι τῇ 15 Ἀπριλίου, ἡμέρᾳ λίαν ἀξιομνημονεύτῃ, ἰδόντες ὅτι τὰ πάντα ἦσαν ἑτοιμα καὶ πῶς εὐνοϊκᾶ, διὰ πανδήμου ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεομήτορος παρὰ κλήσεως καὶ δοξολογίας κατεβίβασαν ἐκ τοῦ διοικητηρίου τὴν Ὀθωμανικὴν σημαίαν καὶ ἀνεβίβασαν, διὰ τῆς χειρὸς τοῦ ἀειμνήστου ἀρχιεπισκόπου τῆς νήσου Γερασίμου, τὴν τῆς πολυποθήτου ἐλευθερίας ἐν μεγίστη πομπῇ καὶ ὑπὸ τὸν ἀκατάπαυστον κανονοβολισμὸν ἀπάντων τῶν ἐν τῷ λιμένι πλοίων. (α)

Μετὰ τὴν ἐπίσημον, οὕτως εἰπεῖν, ἐπανάστασιν τῆς Ὑδρας, ἣν ὀλόκληρος ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος ἐχειροκρότησεν, οἱ οἰκοκυραῖοι ἐθεώρησαν ἀπολύτως ἀναγκαῖον πρὸς εὐδωσιν τοῦ ἀρξαμένου ἀγῶνος τὸ ν' ἀφαιρέσωσι διὰ τῆς βίας τὴν ἀρχὴν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Οἰκονόμου· πάντες ἔθεν τολμηταὶ Ὑδραῖοι, ὁ Θεόφιλος Δρένγας, ὁ ἀτρόμητος πλοίαρχος Λάζαρος Παναγιώτας, ὁ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα μετέπειτα ἐν ταῖς ναυμα-

(α) σελ. 115 — 119 τῆς ὑφ' ἡμῶν συγγραφείσης Ἱστορίας τῆς νήσου Ὑδρας.

χίαις διαπραξάμενος πλήν τὸ παράπαν νῦν, ὥς μὴ ᾤφειλε, λησμονηθεὶς, καὶ δύο ἕτεροι, ὧν τὰ ὀνόματα ἀγνοοῦμεν, ὥρμησαν τῇ 12 Μαΐου εἰς τὸ διοικητήριον, ἵνα συλλάβωσι τὸν Οἰκονόμον. Ἀλλ' οὗτος, ὀχυρωμένος ὧν ἐν αὐτῷ μετὰ τινων συγγενῶν του, ἐνόησε τοῦτο· δι' ὃ τὸν μὲν Θεόφιλον Δρέντζαν ἐφόνευσε, τὸν δὲ Ἀλέξανδρον Παναγιώταν ἐτραυματίσε καὶ τοὺς δύο ἄλλους ἔτρεψεν εἰς φυγὴν.

Κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἔδειξεν ὁ Ἀντώνιος Κριεζῆς μεγάλην γενναιοσύνην, καθ' ὅσον, ἰδὼν ὅτι ἡ κατὰ τοῦ Οἰκονόμου ἐπίθεσις ἀπέτυχεν, ὥρμησεν ἀμέσως μετ' ἀκατασχέτου θάρρους ὡς λέων κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἐπολιόρκησεν ἐντὸς τοῦ διοικητηρίου, ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἤρξατο νὰ πυροβολῇ. Πλήν οὗτος, καλέσας δις ἐκ τῶν θυρίδων εἰς βοήθειαν τὸν ὄχλον, πρὸς ὃν μάλιστα εἶπε «Βοηθήσατέ με διὰ μίαν ὥραν καὶ δίδω εἰς ἕκαστον ἕκατὸν τάλληρα» καὶ ἰδὼν ὅτι ἐλάχιστον μόνον μέρος ὑπήκουσεν εἰς τὴν πρόσκλησίν του, κατάρθωσεν ἐπιδεξίως νὰ δραπετεύσῃ μετὰ τῶν σωματοφυλάκων του ἐκ τοῦ διοικητηρίου· ὁ Κριεζῆς μετὰ τὸν περὶ αὐτὸν ὀλίγων τὸν κατεδίωξε μετὰ μεγάλης τῆς ἐπιμονῆς, προφθάσας δ' αὐτὸν κάτωθι τῆς οἰκίας τοῦ Γεωργίου Γκιώνη τὸν ἐπυροδόγησεν εἰς ἀποστασιν δέκα βημάτων ἄνευ ἀποτελέσματος. Τότε προσέδραμον εἰς βοήθειαν τοῦ ῥιψοκινδυνεύοντος Κριεζῆ ὁ Γ. Σαχτούρης, ὁ Ἀναστάσιος Τσαμαδός, ὁ Ἐμμανουὴλ Τουμπάξης καὶ τινες ἄλλοι ἐπίσημοι πλοίαρχοι μεθ' ἱκανῶν ἀνδρῶν, οἵτινες καταδιώκοντες καὶ αὐτοὶ τὸν Οἰκονόμον τὸν ἠνάγκασαν νὰ καταφύγῃ διὰ διαφόρων

δδὼν εἰς τὴν συνοικίαν «Καμίνια·» ἀλλ' ἐν τῷ ἐκεῖ δ-
μωνύμῳ ὀρμίσκῳ εὐρὼν οὗτος ἐλλιμενισμένην τὴν ἡμιο-
λίαν τοῦ Ἑμμανουὴλ Τουμπάζη, τυχοῦσαν τότε ἄνευ
ναυτῶν, ἐπέβη αὐτῆς καὶ ἀνεχώρησεν. Ὁ Τουμπάζης,
ιδὼν ἀρπαγεῖσαν τὴν ἡμιολίαν του, εἰσῆλθε κατεσπευ-
σμένως εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Ἰωάννου Ζάκα καὶ ἐξέπλευσε
πρὸς καταδίωξιν τοῦ ἄρπαγος, ὅστις, κατανοήσας ὅτι
πᾶσα ἀντίστασις θὰ ἦτο αὐτόχρημα ματαιοπονία, κα-
τέλιπε τὴν ἡμιολίαν πλεύσαν καί, ἀποθὰς διὰ λέμβου
εἰς τὸν πρὸς τὰ βορειανατολικά τῆς Ὑδρας κείμενον
Παλαμιδᾶν, ἀνῆλθε μετ' εὐαρίθμων σωματοφυλάκων
εἰς τὸ ὑπὲρ αὐτὸν ἀνυφούμενον ἀπότομον ὄρος ὅπως ὑ-
περασπίσῃ ἑαυτόν· πλὴν πολιορκηθεὶς καὶ ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ
Κριεζῆ, Σαχτούρη κλπ. παρεδόθη καὶ ἀπεπέμφθη αὐ-
θημερὸν εἰς Πελοπόννησον. Σημειωτέον δ' ὅτι πρὸ τῆς
ἀποπομπῆς πάντες σχεδὸν οἱ πολιορκήσαντες αὐτὸν προέ-
τεινον τὸν ἄμεσον φόνον του, μόνος δ' ὁ Κριεζῆς ἀν-
τέτεινεν ἰσχυρῶς κατὰ τῆς προτάσεως ταύτης ὡς πα-
ρασπόνδου καὶ ἀγενοῦς.

Μετὰ τὸ ἀξιοσημείωτον τοῦτο γεγονός ἔσπευσεν ὁ
πλήρης ἐνθουσιασμοῦ Κριεζῆς νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν
ὑπὲρ τῶν ὅλων ἱερὸν ἀγῶνα· δι' ὃ, ὀπλίσας καλῶς τὸ εὐ-
παγὲς πλοῖόν του καὶ πληρώσας αὐτὸ γενναίων ναυτῶν,
ἐτάχθη ὑπὸ τὸν τότε ναύαρχον τῆς πατρίδος αὐτοῦ Ἰά-
κωβον τὸν Τουμπάζην καὶ ἐξέπλευσε μετὰ τῶν μεγαλο-
τόλμων συμπολιτῶν του κατὰ τῶν τυράννων φόνον καὶ
κῆρα κατ' αὐτῶν φέρων.

Ἐκτοτε ἄρχονται τὰ κατὰ θάλασσαν ἡρωϊκὰ κα-
τορθώματα τοῦ Κριεζῆ· δὲν ὑπῆρξε σχεδὸν θαλάσσιος

ἐκστρατεία, ἐν ᾗ δὲν παρευρέθη, δὲν συνεκροτήθη ναυμαχία, ἐν ᾗ δὲν ἠγωνίσθη γενναίως καὶ δὲν διέφειε ἐπ' ἀπικραδειγματίστῳ ἀνδρίᾳ. Πανταχοῦ καὶ πάντοτε, παρακολουθῶν πιστὸς συναγωνιστῆς καὶ συγκινδυνευτῆς καὶ συννικηφόρος κατ' ἀρχὰς μὲν τὸν ναύαρχον Ἰάκωβον τὸν Τουμπάξην, ἀκολούθως δὲ τὸν παραλαβόντα παρ' αὐτοῦ τὴν ναυαρχίαν Ἀνδρέαν τὸν Μιαούλην μετὰ τοῦ Παναγιώτα, τοῦ Τσαμαδοῦ, τοῦ Σαχίνη, τοῦ Πινότση, τῶν Ῥαφαήλ, τοῦ Ζάκα, τοῦ Δαλεχοῦ, τοῦ Φώκα καὶ τινων ἄλλων ἐκλεκτῶν τοῦ Ὑδραϊκοῦ στόλου πλοιάρχων, ἐτάσσετο ἀείποτε ἐν ταῖς ναυμαχίαις ἐκεῖ, ἔνθα ὁ κίνδυνος ἀνεφαίνετο μεγαλείτερος καὶ φοβερώτερος, ἔνθα δεινότερον ἐθρόντων τὰ πυρόβόλα, ἔνθα ταχύτερόν ἐξηρεύετο ἀπὸ τῶν χαλκίνων στομάτων τὸ πῦρ, ἔνθα πυκνότερος ἠγείρετο ὁ καπνὸς καὶ συνεχέστερος καὶ τρομερώτερος ἠκούετο ὁ τῶν σφαιρῶν συριγμός. Πλην ἐκ τῶν ἀπειραρίθμων κατὰ θάλασσαν καταπληκτικῶν κατορθωμάτων τοῦ Κριεζῆ

«Τί πρῶτον, τί δ' ἔπειτα, τί δ' ὑστάτιον καταλέξω ;»

Ν' ἀπαριθμήσω ἐν ἐκτάσει ἀπάσας τὰς ναυμαχίας, εἰς αἷς οὗτος παρευρέθη καὶ πάνθ' ὅσα ἐν αὐταῖς διεπράξατο; Ὡ ! τοῦτο ἵνε δυσχερέστατον· ἐὰν δ' ἐπεχείρουν νὰ τὸ πράξω θὰ ἔγραφον ἱστορίαν ὀλόκληρον τῶν Ἑλληνικῶν ναυμαχιῶν, διότι, ὥς ἔφθην εἰπών, εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς ναυμαχίας παρέστη ὁ ἀνὴρ, πολλὰ ἐν αὐταῖς διαπραξάμενος. Διὰ τοῦτο παραλείπω τὴν κατὰ Μάϊον τοῦ 1821 ἐν Ἐρζεσφῶ ναυμαχίαν, καθ' ἣν ὁ ἐκ Ψαρῶν ἀνδρεῖος Δημήτριος Παπανικολῆς ἐπυρπόλησε τὸ θῶμα-νικὸν δίκροτον· δὲν μνημονεύω τὴν ἐν Τσαγκλείῳ τῇ 9

Ἰουλίου 1821 συγκροτηθεῖσαν· ἀποσιωπῶ τὴν ἔξω τῶν Πατρῶν τῇ 20 Φεβρουαρίου 1822 γενομένην, καθ' ἣν ἀληθῶς ὡς δ' ἐξ ἰσχυρῶν τοῦ Μιαούλη ἐν μέσῳ τῶν συριζουσῶν σφαιρῶν καὶ τοῦ πυκνοῦ καπνοῦ κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐναυμάχει ὁ Κριεζῆς· δὲν ἀναφέρω τὴν κατὰ τὴν 15 Ἀπριλίου 1823 ὑπὸ τὸν Ἀθωνα, οὐδὲ τὴν κατὰ τὴν 11 Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους κατὰ τὸ Ἀρτεμίσιον λαβοῦσαν χώραν, καθ' ἣν, τρέψας εἰς φυγὴν ἐχθρικὴν φρεγάταν, ἔσωσε τὸν κινδυνεύοντα πυρπολιστὴν Νικόδημον· παρατρέχω τὴν συγκροτηθεῖσαν ναυμαχίαν τῇ 3 Ἰουλίου 1824 εἰς τὰ καταστραφέντα ἡρωϊκὰ Ψαρά πρὸς ἐκδίκησιν καὶ ἱκανοποίησιν αὐτῶν, ὡς καὶ τὰς γενομένας τὸν Αὐγούστον 1824 μεταξὺ Κῶ καὶ Ἀλικαρνασσοῦ, τὸν Σεπτέμβριον 1824 ἐν Ἰκαρία, τὴν 24 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ἔτους μεταξὺ Χίου, Μελαίνης ἄκρας (Καραμπουρνᾶ) καὶ Μιτυλήνης, καὶ τὴν 1 Νοεμβρίου 1824 μεταξὺ Ἀστυπалаίας καὶ Κεφάλου. Ἐπ' ἴσης παραλείπω τὴν λαβοῦσαν χώραν ἐν Σούδα τὴν 11 Ἀπριλίου 1825, καθ' ἣν μάλιστα ἰδὼν ὁ Κριεζῆς ἔξω τοῦ λιμένος βρίκιον Τουρκικὸν περιπλέον τὸ κατεδίωξε, τὸ προέλαβε καὶ τὸ ἠνάγκασε νὰ ἔξοκει· λη· δὲν ἀναφέρω δὲ καὶ τὰς συγκροτηθείσας τῇ 17 Ἀπριλίου 1825 πρὸ τῆς Σούδας, τῇ 21 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἔξωθεν τῆς Μεθώνης, τῇ 30 ἰδίου μηνὸς αὐθις ἐν Μεθώνῃ, τῇ 2 Ἰουνίου 1825 ἔξω τῆς Σούδας, τῇ 3 ἰδίου μηνὸς ἐπ' ἴσης ἔξω τῆς Σούδας, τῇ 15 τοῦ αὐτοῦ παρὰ τὰ Κύθηρα, καθ' ἣν ναυμαχίαν συνέλαβεν ὁ Κριεζῆς ἐχθρικὴν λέμβον, περιέχουσιν τριάκοντα Τούρκους, τῇ 16 Ἰανουαρίου 1826 μεταξὺ Κρουονερίου, Ἀν-

τιβήριου καὶ Ἀράξου (Πάπα), τῇ 23 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐν Μεσολογγίῳ, πρὸ τοῦ Βασιλαδίου, καθ' ἣν ναυμαχίαν ὁ Μιαούλης μετὰ τῆς ὑπ' αὐτὸν μοίρας κατεδίωξε τὸν ἐχθρὸν μέχρι τῆς Κυλλήνης (Γλαρέντζας), τῇ 28 Αὐγούστου 1826 περὶ τὴν Μιτυλήνην, τῇ 29 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς παρὰ τὴν Φώκαιαν ἄκραν καὶ τῇ 25 Σεπτεμβρίου τοῦ ἰδίου μηνὸς καὶ ἔτους ἔξω τῆς Μιτυλήνης. Ὡσαύτως δὲν μνημονεύω τὰς ἐν τῷ λιμένι τοῦ Βόλου κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1827 γενομένας ναυμαχίας, καθ' ἃς ὁ Κριεζῆς, διορισθεὶς παρὰ τοῦ ἀειμνήστου Ἀστιγγος προσωρινὸς διοικητῆς (α) τῆς ἐκεῖ σταθμευούσης Ἑλληνικῆς μοίρας, ἔδειξεν ἀπαραδειγμάτιστον γενναϊότητα, καθ' ὅσον καὶ δύο ἐχθρικοὺς ἡμιολίας ἔξ' ἐφόδου ἐκυρίευσεν

(α) Ἴδου τὸ ἔγγραφο τοῦ διορισμοῦ του :

«Γενναϊότατε Κ. Κὺρ Γιαζή !

«Διὰ τούτου τοῦ γράμματος εἴσθε διορισμένοι νὰ λά-
βητε εἰς τὴν ὁδηγίαν σας τὴν Κορβέτταν *Θεμιστο-*
«*κλής* καὶ τὴν Γολέτταν *Παναγία*ν καὶ νὰ κυττάξητε
«τὴν πολιορκίαν τοῦ Κόλφου τοῦ Βόλου ἕως τὴν ὥραν
«ὅπου θέλει λάβετε ἄλλην διαταγὴν ἀπὸ τὸν Ἀρχιναύαρχον
«*Λορέντζο*ν *Κοχράν*· πιθανὸν νὰ ἔκβῃ ὁ ἐχθρικός στόλος
«μετὰ εἴκοσι ἡμέρας ὅπου θέλει ἐλθῇ εἰς ταῦτα τὰ μέρη,
«εἴσθε λοιπὸν διαταγμένοι νὰ πάρητε ὅλα τὰ ἀναγκαῖα μέ-
«τρα εἰς τὴν ὑποταγὴν σας διὰ νὰ ἀποφύγητε τὸν κίνδυνον,
«πρέπει νὰ ἔχητε μίαν κοινωνίαν μετὰ *Σκίαθου* καὶ *Σκό-*
«*πελου* διὰ νὰ ἀπομακρυνθῇτε ἀπὸ τὸν Κόλπον, ὅταν μά-
«θητε τὰς εἰδήσεις τοῦ ἐρχομοῦ του, θέλετε πάρειν ἕως
«εἰς τὸν καιρὸν ὅπου θὰ κρατηθῇ ἡ πολιορκία σας κάθε

καὶ ἑπτὰ φορτηγὰ πλοῖα, φέροντα τροφὰς διὰ τὸ στρα-
τόπεδον τῶν Ἀθηνῶν, κατέλαβε καὶ εἰς ἀπόστασιν βο-
λῆς πυροβόλου προσορμισθεὶς πρό τινας κανονοστασίου,
ἐπὶ τῆς ἄκρας τῆς εἰσόδου τοῦ λιμένος τοῦ Βόλου κει-
μένου, κατέστρεψεν αὐτὸ ὀλοσχερῶς διὰ τοῦ συνεχοῦς
καὶ ἐπιτυχοῦς κανονοβολισμοῦ· διὰ τὸν αὐτὸν λόγον πα-
ρατρέχω πολλὰς ἄλλας ναυμαχίας, ἐν αἷς ὁ Κριεζῆς
μετ' ἀπαραμίλλου ἡρωϊσμοῦ ἡγωνίσθη καὶ ἐν πολλοῖς
διέπρεψε. Θέλω δὲ μνημονεύσει μόνον ὀλίγας τινάς, ἐξ
ᾧ ἡλίου φαεινότερον γενήσεται τοῖς πᾶσι καταφανὴς
ἢ καταπληκτικὴ τοῦ ἐξαιρέτου ἀνδρὸς ἀνδρία καὶ ἡ
περὶ τὰς ναυμαχίας ἐμπειρία.

Κατὰ τὸ ἔτος 1822 τὸ Ναύπλιον, στενῶς διὰ ξηρᾶς
καὶ θαλάσσης ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων πολιορκούμενον, ἐ-
κινδύνευε νὰ παραδοθῇ. Τοῦτο γινώσκων ὁ τὰ παράλια
πῆς δυτικῆς Ἑλλάδος παραπλέων τότε καπετὰν πασσᾶς,
ἀπέπλευσεν ἐκεῖθεν καὶ διηυθύνετο πρὸς τὸν Ἀργολικὸν
κόλπον ἵνα ἐπισιτίσῃ τὸ Ναύπλιον. Ἡ ἐπισίτισις τῆς
πόλεως ταύτης ἤθελεν ἐπενέγκει πολλὰς ὀλεθρίας συ-
νέπειας, ἐν γένει δ' ἐξ αὐτῆς ἐξήρτητο ἡ τύχη τῆς Ἑλ-
ληνικῆς ἐπαναστάσεως· ἐὰν τὸ Ναύπλιον ἐτροφοδοπεῖτο

«καράβι ὁποῦ θελήσει νὰ ἔμβῃ εἰς τὸν Κόλπον τοῦ Βόλου
ἢ τῆς Εὐρίπου.

• Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ᾔμαι μὲ ὄλον τὸ σέβας εἰλιχρι-
νῆς δοῦλός σας.

»Ὁ Διοικητὴς τῆς Καρτερίας καὶ Ναύαρχος τῆς πολιορκίας Εὐρί-
που καὶ Βόλου

«ΦΡΑΝΚ ΑΝΝΕ ΧΑΣΤΙΓΕ.

Ἐκ τῆς Καρτερίας 44 Ἀπριλίου 1827.

«ἄνταρυ τῶν Τραικέρων.»

τότε, ἐματαιοῦτο ἐξ ἅπαντος ἡ ἔδρα καὶ ἡ σύστασις Ἑλληνικῆς κυβερνήτεως πρὸς σκοπίμον διεύθυνσιν τῆς ἐπαναστάσεως, ἐκινδύνευον νὰ καταστραφῶσιν αἱ Σπέτσαι, ὁ δὲ ἄγων ἐπερατοῦτο ἔκτοτε. Διὰ ταῦτα οἱ Ὑδραῖοι παρεσκευάσθησαν ὅπως διὰ παντὸς τρόπου μεταιώσωσι τὸ σχέδιον τοῦ ἐχθροῦ. Ἐξήκοντα ὄθιν πολεμικά πλοῖα, ἐν οἷς καὶ τὸ τοῦ Κριεζῆ, καὶ δέκα πυρπολικά παρέπλεον, ὑπὸ τὸν ναύαρχον Μιαούλην, μεταξὺ Παραπόλας, Ὑδρας καὶ Σπετσῶν ἀναμένοντα τὸν ἐχθρόν. Τῇ 8 Σεπτεμβρίου ἐφάνη οὗτος μακρόθεν, διευθυνόμενος πρὸς τὸν μεταξὺ Ὑδρας καὶ Σπετσῶν πορθμὸν καὶ συνιστάμενος ἐκ τεσσάρων δικρότων, δέκα ὀκτὼ φρεγατῶν καὶ ἐξήκοντα πέντε κορβετῶν, βρικίων καὶ ἡμιολιδῶν. Ἐπὶ τῇ θέᾳ τούτου ὁ Μιαούλης, βλέπων ὅτι ἡ ὑπ' αὐτὸν ναυτικὴ δύναμις ἦν ἀνεπαρκής, ἐνόμισε καλὸν νὰ τὴν ἀντιπαρατάξῃ ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ συνηνωμένην καὶ διέταξε αὐτὴν νὰ πλέῃ οὕτω μεταξὺ τῆς Πελοποννησιακῆς παραλίας καὶ τῶν νήσων Ὑδρας καὶ Σπετσῶν· ἀλλ' ὁ ἐχθρικός στόλος, οὖριον ἔχων τὸν ἄνεμον, τόσον ἐπιδεξιῶς παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ἐκινήθη, ὥστε, εἰσπλεύσας διὰ τοῦ μεταξὺ Ὑδρας καὶ Σπετσῶν πορθμοῦ εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον, ἐπέπεσε κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ τὸν διέσπασεν ἀναγκάσας τὰ μὲν τῶν πλοίων νὰ τραπῶσι βορειανατολικῶς πρὸς τὴν νῆσον Δοκόν, τὰ δὲ πρὸς δυσμὰς κατὰ τὸ μεταξὺ Σπετσῶν καὶ Πελοποννήσου στενόν. Τὸ ἀπροσδόκητον τοῦτο γεγονός κατετάραξεν ἅπαντας, ὁ δὲ Μιαούλης, ἐπιμένων εἰς τὸ ἀρχικόν αὐτοῦ σχέδιον καὶ καταδιώσας τὸν ἐρυθρόν του πῖλον μέχρις ὀφρύων (σύνηθες αὐτῷ ὄρ-

γιζομένῳ), ἀνεκρούσατο πρύμναν καὶ ἔπλεε πλησίστιος πρὸς τὴν Πελοποννησιακὴν παραλίαν, διατάξας ἅπαντα τὰ ὑπ' αὐτὸν πλοῖα νὰ τὸν παρακολουθήσωσιν. Ἄλλ' ὁ Κριεζῆς, ἐκλαβὼν τὸ πρὸς ἔνωσιν τῶν πλοίων κίνημα τοῦ ναυάρχου ὡς κίνημα φυγῆς, μελλούσης νὰ καταστήσῃ ἐφικτὴν τὴν βλεθρίαν διὰ τὴν Ἑλλάδα ἐπισίσιν τοῦ Ναυπλίου καὶ δοξάζων ὅτι αἱ λαμπρότεραι τῶν ἐπιτυχιῶν κρύπτονται πολλάκις ὀπισθεν τῆς ἀπελπισίας, ὡς τὰ εὐώδη ἄνθη ἐντὸς ἀόσμων καλύκων, δὲν ὑπήκουσεν εἰς τὸ δοθὲν σημεῖον ἀλλ' ἀνέλαθεν εἰς ἑαυτὸν τὴν βαρεῖαν τῆς μὴ ὑποταγῆς εὐθύνην, μὲ κίνδυνον μὲν τῆς ἰδίας ζωῆς πλὴν πρὸς ὄφελος καὶ σωτηρίαν τῆς ὅλης πατρίδος. Εὐρισκόμενος δὲ τότε μεταξὺ Τρικέρης καὶ Σπετσῶν, ἀλλ' ὑπηνέμως (sottavento) εἰς τὰς Σπέτσας πλησιέστερον, ἔμεινεν ἐν ἀνακωχῇ τῶν ἀρμένων (sopra gabia) καὶ προσεκάλεσε μόνος τὸν ἐχθρὸν εἰς μάχην. Μεγάλῃ ἀληθῶς ἡ τοῦ ἀνδρὸς τόλμη! Ἄπας ὁ ἐχθρικός στόλος ἐπέπεσε κατ' αὐτοῦ, βοηθουμένου ὑπὸ μόνου τοῦ ὑπὸ τὸν Λεονάρδον Θεοδώρου πυρπολικοῦ, κατὰ τύχην εὐρεθέντος πλησίον του, καὶ προσεπάθει νὰ τὸν τρέψῃ εἰς φυγὴν, ἀλλὰ δὲν τὸ κατάρθωσεν· ὁ Κριεζῆς ἔμενεν ἀκίνητος ὡς βράχος τις ἐν τῷ μέσῳ τῆς θαλάσσης. Αἱ σφαῖραι καὶ οἱ μύδροι ἔπιπτον κατ' αὐτοῦ βροχηδόν, δὲν κατάρθωσαν ὅμως νὰ τὸν μετακινήσωσιν ἐκ τῆς θέσεώς του· ἀλλ' οὐδὲ καὶ νὰ τὸν βλάψωσι τὸ παράπαν ἠδυνήθησαν, διότι ἡ προστατεύουσα αὐτὸν δύναμις τοῦ Θεοῦ «ἐπεσκέιασεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ πολέμου.» (α).

(α) Ψαλμ. ρλθ'.

Ὁ ναύαρχος Μιαούλης, ἰδὼν ἀνατραπὲν τὸ σχέδιόν του, ἐστράφη πρὸς τὰ ὀπίσω, κατεβίβασε τὸ σημεῖον τῆς παρακολουθήσεως καὶ ἀνύψωσεν ἕτερον, δι' οὗ προσεκάλει τὸν στόλον ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ. Ἦρχισαν ἤδη οἱ πλοίαρχοι νὰ σπεύδωσιν εἰς βοήθειαν τοῦ ἀγωνιζομένου τὸν ἔσχατον ἀγῶνα Κριεζῆ· πρῶτος πάντων ἀφίκετο ὁ ἐκ Σπεστῶν Ἀνάργυρος Λεμπέσης, ἅτε πλησιέστερος τῶν ἄλλων ὢν, μετ' αὐτὸν ὁ Ἀνάργυρος Χ. Ἀναργύρου καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Λαχανᾶς· ἀκολούθως ἀφίκετο ὁ ναύαρχος Μιαούλης, ὁ Λάζαρος Παναγιώτας, ὁ Γ. Σαχίνης, ὁ Δημ. Μιαούλης (υἱὸς τοῦ ναυάρχου Μιαούλη), ὁ Τσούπας καὶ ὁ Ν. Ῥάπτης, οἵτινες, μέχρι τῆς τετάρτης καὶ ἡμισείας μετὰ μεσημβρίαν γενναίως ναυμαχήσαντες, ἔτρεψαν τὸν Ὀθωμανικὸν στόλον εἰς φυγὴν, ἐκυρίευσαν τέσσαρα τουρκικὰ πλοῖα καὶ κατώρθωσαν νὰ μὴ σιτισθῇ τὸ Ναύπλιον, ὅπερ μετ' ὀλίγον παρεδόθη εἰς τοὺς Ἑλληνας.

Ἄδηλον ἐὰν τὸ τόλμημα τοῦ Κριεζῆ ᾗν κατὰ τὴν περίστασιν ἐκείνην καταλληλότερον τοῦ σχεδίου τοῦ Μιαούλη· τὸ βέβαιον ὅμως ἵνε ὅτι ἐπέτυχε θαυμασίως καὶ ἐπήνεγκε θαυμάσια ἀποτελέσματα.

Καὶ τοιαῦτα μὲν κατὰ τὴν προεκτεθεῖσαν ναυμαχίαν διεπράξατο ὁ Κριεζῆς. Τῇ δὲ 29 Αὐγούστου 1824, περὶ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, ἐφάνη ὁ Τουρκικὸς στόλος ἐρχόμενος ἐξ Ἀτταλείας καὶ διευθυνόμενος πρὸς τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς, τὸ νῦν καλούμενον Γέροντα· κατὰ τὴν πορείαν του κατορθώσας οὗτος νὰ θέσῃ ὑπὲρ τὸν Ἀνδρέαν Μιαούλην, τὸν Γεώργιον Σαχτούρην, τὸν Ἐμμανουὴλ Τουμπάζην, τὸν Ἀναστάσιον Τσαμαδὸν, τὸν

Ἀντώνιον Κριεζῆν, τὸν Γεώργιον Σαχίνην, τὸν Θ. Γκιώ-
νην, τὸν Ἰω. Κυριακοῦ, τὸν Λεμπέσην, τὸν Σάντον καὶ
Σπετσιωτικόν τι πλοῖον, οὗ ἄγνοοῦμεν τὸν πλοίαρχον,
ἐπέπεσε κατ' αὐτῶν μετὰ μουσικῶν καὶ βαρβαρικῶν ἁ-
λαλαγμῶν καὶ τοὺς περιέκλεισεν ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Γέ-
ροντος. Ἡ θέσις των ἦν δεινοτάτη, καθ' ὅσον ἀφ' ἐνὸς
μὲν ἐπολεμοῦντο πανταχόθεν ὑπὸ τῶν πολυαρίθμων πλοίων
τῶν ἐχθρῶν ἀφ' ἐτέρου δὲ δὲν ἠδύναντο νὰ προσδοκῶσι
καὶ ταχεῖαν τινὰ βοήθειαν παρὰ τοῦ λοιποῦ στόλου των,
ἐσκορπισμένου ὄντος ἐκτὸς τοῦ μυχοῦ εἰς μεγάλην ἀπό-
στασιν. Πλὴν ὁ Κριεζῆς, ὁ Τουμπάξης καὶ ὁ Γκιώ-
νης, κατιδόντες τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου, ἐν ᾧ διετέλουν,
ἔρριψαν τὸν περὶ τῶν ὅλων κύβον καί, διασχίσαντες
παραβόλως τὰς πολλαπλὰς γραμμάς τῆ περιστοιχίζοντος
αὐτὰς Βυζαντινῆ, Αἰγυπτιακῆ καὶ Τυνησίᾳ στόλῃ, ἐξῆλ-
θον ἐν μέσῳ ἀστραπῶν καὶ βροντῶν ἐκ τοῦ κινδύνου καὶ
ἐτέθησαν προστηνέμῳ τῷ ἐχθρῷ. Τότε ὁ Κριεζῆς, προσ-
λαβὼν τρία παρατυχόντα ἔξω τοῦ μυχοῦ πυρπολικά, τὸ
τοῦ Α. Πιπίνου, τὸ τοῦ Ἰω. Ματρόζου καὶ τὸ τοῦ Α.
Μουσοῦ ἐπετέθη ἐκ τῶν ὀπισθεν κατὰ τοῦ Τουρκικοῦ
στόλου. Ὁ ἐχθρὸς φοβηθεὶς ἐτράπη ἐν ἀκαρεῖ εἰς αἰ-
σχρὰν φυγὴν· καὶ ὁ μὲν Μιαούλης μετὰ τῶν περικεκλει-
σμένων πλοιάρχων ἐσώθη ἐκ τοῦ κινδύνου, τὰ δὲ ῥη-
θέντα τρία πυρπολικά, συνοδευόμενα ὑπὸ τοῦ πολεμικοῦ
πλοίου τοῦ ἀκαμάτου Κριεζῆ, ἐξηκολούθουν καταδιώ-
κοντα τὸν ἐχθρικὸν στόλον. Ὁ Πιπίνος, πλησιάσας ἐχ-
θρικόν τι πλοῖον ὅπως πυρπολήσῃ αὐτό, ἐπληγώθη βα-
ρέως, καέντος τοῦ πυρπολικοῦ ματαίως αὐτοῦ δὲ σω-
θέντος ὑπὸ τοῦ πλοίου τοῦ Κριεζῆ· τὰ αὐτὰ περίπου ἐ-

παθον δ' τε Ματρίζος καὶ ὁ Μουσοῦ. Ἐμεινς λοιπὸν τῇ πλοῖον τοῦ Κριεζῆ μονον ἐν μέσῳ τοῦ ἐχθροῦ, ὅστις ἰδὼν τοῦτο, τὸ περιεκύκλωσε πανταχόθεν καὶ προσεπάθει νὰ τὸ συλλάβῃ αὐτανδρον· ἀλλ' ὁ Κριεζῆς, ἔχων τοὺς ναύτας τῶν καέντων τριῶν πυρπολικῶν, εἰς ἐννενήκοντα ἀνερχομένους, καὶ πλήρωμα ἐξ ὀγδοήκοντα ἀνδρῶν συνιστάμενον, ἐναυμάχει μετὰ μεγάλης ἀνδρίας, ἀποκρούων ἅπαντα τὰ πλησιάζοντα ἐχθρικά πλοῖα καὶ διὰ λοξοδρομιῶν ἀποσυρόμενος πρὸς τὰ Ἑλληνικά. Περὶ τὰς δύο περίπου ὥρας διετέλει ἐν τῇ δεινῇ ταύτῃ θέσει· ἐπὶ τέλους δ' ἀπαλλαγείς αὐτῆς ἤρξατο ναυμαχῶν ἐν ἀνακωχῇ ἀρμένων μόνος πρὸς μόνην Τυνησίαν τινὰ φρεγάταν, ἔχουσαν τεσσαράκοντα τέσσαρα πυροβόλα. Ὁ Μιαούλης, ἰδὼν τοῦτο πλὴν ὧν μακράν, διέταξε τὸν Γ. Θεοχάρην νὰ διευθυνθῇ ταχέως κατὰ τῆς φρεγάτας καὶ νὰ προσκολλήσῃ τὸ πυρπολικόν του· οὗτος ὑπακούσας διηυθύνθη καὶ προσεκόλλησεν αὐτὸ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς τῆς, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ πῦρ ἐπροχώρει βραδέως καὶ ἦν ἐνδεχόμενον νὰ σθέσῃ, διέταξεν ὁ Μιαούλης τὸν Γ. Βατικιώτην νὰ προσκολλήσῃ καὶ οὗτος τὸ πυρπολικόν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς, τοῦθ' ὅπερ ἐπιτυχῶς γινόμενον ἀπετέφρωσε μετὰ ἡμίσειαν ὥραν τὴν φρεγάταν, ἣτις ἔφερεν, ὡς ἐγένετο κατόπιν γνωστόν, καὶ ἐννεακοσίους ἐκλεκτοὺς Αἰγυπτίους στρατιώτας, προωρισμένους διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Ὑδρας καὶ τῆς Πελοποννήσου. Κατὰ τὴν ναυμαχίαν ταύτην τὸ πλοῖον τοῦ Κριεζῆ ἐβλάβη πολὺ ὑπὸ τῶν ἐχθρικῶν σφαιρῶν, ὧν τρεῖς διετρώπησαν τὸ πηδάλιον· ἐκ δὲ τοῦ πληρώματός του ἐπληρώθησαν πέντε μόνον.

Ἄλλοτε πάλιν, τῇ 8 Ἰανουαρίου 1826, προσορμισθεὶς ὁ ἑλληνικὸς στόλος εἰς Μεσολόγγιον, ἀπεβίβαζε τροφὰς διὰ τὴν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ πολιορκουμένην ἡρωϊκὴν ἐκείνην φρουράν. Ἐν ᾧ δὲ ἡσχολεῖτο εἰς τοῦτο ἐνεφανίσθησαν αἴφνης τῇ 10 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς δέκα πέντε μεγάλα ἐχθρικὰ πλοῖα, ἅτινα, ἔχοντα οὖριον τὸν ἄνεμον, ὥρμησαν ἐναντίον τῶν Ἑλληνικῶν. Ὁ Μισούλης, μὴ ἀμφιβάλλων ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἐπεθύμει νὰ διώξῃ αὐτοὺς ἐκ τῆς ἑνεκα τοῦ ἀδαθοῦς τῶν ὑδάτων ὀχυρᾶς ἐκείνης θύσεως ὅπως παρακωλύσῃ τὴν ἐπισίτισιν τοῦ Μεσολογγίου, διέταξε νὰ ναυμαχήσωσι τὰ ὑπ' αὐτὸν πλοῖα ἡγκυροβλημένα. Δύω φρεγάται, ἐφορμήσασαι ἐπὶ τὸ πλοῖον τοῦ Μισούλη καὶ πυροβολήσασαι, ἀντεπυροβολήθησαν ὑπ' αὐτοῦ καρτερικῶς· ταῦτοχρόνως δὲ πέντε ἄλλαι, ἐφορμήσασαι ἐπὶ τὰ λοιπὰ πλοῖα, κατέστησαν γενικωτέραν τὴν ναυμαχίαν. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ δειλιάσαντες ναῦται τινὲς ἐκ τῶν ἐν τῷ πλοίῳ τοῦ Μισούλη ἔκοψαν, ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῶ καὶ παρὰ τὴν θέλησίν του, τὰς δύο καμίλους τῶν ἡγκυρῶν καὶ ἠνέφξαν τὰ ἱστία. Τοῦτο παρατηρήσαντες οἱ ἐν τοῖς ἄλλοις πλοίοις ἔσπευσαν νὰ τὸ μιμηθῶσι, μετ' οὐ πολὺ δ' ὁ Ἑλληνικὸς στόλος, διασχίσας τὰ ἐχθρικὰ πλοῖα, ἐξῆλθε τῆς θύσεως, ἣν κατεῖχε, καὶ διηθύνηθη εἰς τὰς Ἐχινάδας νήτους. Ἐκεῖ δὲ μαθὼν τῇ 15 ὅτι ἦτο δυνατὸν διὰ τινος ἀποκρύφου μέρους νὰ σταλῶσιν ἐν ὥρᾳ νυκτὸς τροφαὶ εἰς Μεσολόγγιον, διηθύνηεν ἱκανὰς δι' αὐτοῦ τοῦ μέρους. Ἐν τούτοις μεγάλη ἐχθρικὴ κορβέτα, περιπλεύουσα, ἐκάθισεν ἐπὶ τῶν ἀδαθῶν ὑδάτων τοῦ Προικωπανίστου. Τοῦτο μαθὼν ὁ Μισούλης διέταξε τὸν μὲν πυρπολιστὴν

Γεώργιον Πολίτην νὰ διευθυνθῇ κατ' αὐτῆς, τὸν δὲ πλοίαρχον Ἀντώνιον Κριεζῆν νὰ προσλάβῃ τὸ πυρπολικὸν τοῦ ἐκ Σπετσῶν Ἀναργύρου Δεμπέση καὶ νὰ προσβάλῃ τὸ κέντρον τῆς πρὸς διάσωσιν τῆς κορβέτας πλεούσης ἐμπροσθοφυλακῆς τοῦ ἔχθρου. Καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ὁ Κριεζῆς ἐξετέλεσε θριαμβευτικώτατα τὴν ὑπὸ τοῦ ναυάρχου ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ ἐντολήν, διότι, ἐπὶ πολὺν χρόνον λίαν γενναίως ναυμαχῆσας μετὰ τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς, ἔτρεψεν αὐτὴν εἰς αἰσχροῦν φυγὴν, παρασχὼν χρόνον τῷ Πολίτῃ ἵνα πυρπολίσῃ οὗτος τὴν κορβέταν. Ἐπὶ τῷ ἀξιαγαστῷ τούτῳ κατορθώματι ἐξέφρασαν ὁ τὴν ἀληθῆ ἀνδρίαν ἀείποτε ἐκτιμῶν Μιαούλης ἄμετρον εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν ἥρωα Κριεζῆν καὶ διὰ δέκα ἐπτὰ κανονοβολισμῶν ἐχαίρετισεν αὐτόν, διερχόμενον διὰ τοῦ στόλου.

Τὸν Ἰούλιον τέλος τοῦ 1825 ὁ πρώτιστος τῶν ἐν Ὑδρᾷ προϋχόντων Δάξαρς ὁ Κουντουριώτης, ὁ ὡς Ὀλύμπιος Ζεὺς ἀποφασίζων περὶ τῶν κατὰ θάλασσαν ἐκστρατειῶν, προσκαλεσάμενος κατ' ἰδίαν τὸν Ἀντώνιον Κριεζῆν, ὃν μεγάλως ὑπελήπτετο, εἶπεν αὐτῷ τάδε περίπου: «Ἡ πατρίς ἡμῶν διατρέχει τὸν ἔσχατον κίνδυνον ὡς ἐκ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ διαμονῆς τοῦ Ἰβραῖμ πασᾶ· δι' ὃ συνέλαβον σχέδιον, τολμηρώτατον καὶ ἀληθῶς γιγαντῶδες, νὰ γείνῃ δῆλον ὅτι ἐκστρατεία εἰς Ἀλεξάνδρειαν καὶ νὰ πυρποληθῇ ἐντὸς τοῦ λιμένος αὐτῆς ὁ στόλος τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ. Ἡ ἐκστρατεία αὕτη πρένα γείνῃ ἐκ τῆς Ὑδρας μυστικῶς, ν' ἀποτελεσθῇ δ' ἐκ δύο πολεμικῶν πλοίων καὶ τριῶν πυρπολικῶν. Ἀρχηγὸς αὐτῆς ἔσῃ σύ, διότι σὲ προτιμῶ παντὸς ἄλλου, εἰς τὴν

ἑρίσιν σου δ'ἀνατίθεται ἡ ἐκλογή τῶν πυρπολιστῶν καὶ τοῦ συνοδεύσοντός σε ἐτέρου πολεμικοῦ· ἀπαιτῶ ὅμως νὰ προσλάβῃς ἐν τῶν πλοίων μου καὶ ἰδίως τὸ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Δαλεχοῦ διευθυνόμενον. Θὰ προσκληθῇς εἰς τὴν γενικὴν τῶν προύχόντων συνέλευσιν, ἵν' ἀκούσῃς τὴν περὶ τούτου πρότασιν, σκέψῃτι δ' ὁποίας παρατηρήσεις μέλλεις νὰ ἐπενέγκῃς ἐπ' αὐτῆς.» Τὸ σχέδιον τοῦ Κωντουριώτου μαθόντες ὁ Δημήτριος Τσαμαδὸς καὶ ὁ Βασίλειος Μπουντούρης, ἄνδρες ἐκ τῶν τὰ πρῶτα ἐν Ὑδρα φερόντων, πρόετρεψαν τὸν Κριεζῆν νὰ ζητήσῃ ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Δαλεχοῦ διευθυνόμενου πλοίου τὸ τοῦ Ἑμμανουὴλ Τουμπάζη, διευθυνόμενον παρὰ τοῦ Ἀντωνίου Ῥαφαήλ. Ὁ Κριεζῆς παρεδέξατο μὲν τὴν πρότασιν αὐτῶν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως νὰ ἐπιβῇ τοῦ πλοίου αὐτὸς ὁ Τουμπάζης.

Προσκληθέντος μετὰ τινὰς ἡμέρας τοῦ Κριεζῆ εἰς τὴν γενικὴν τῶν προύχόντων συνέλευσιν ἐγνωστοποιήθη αὐτῷ ἐπισήμως τὸ περὶ τῆς εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐκστρατείας παράβολον σχέδιον, σὺν τοῖς ἄλλοις δὲ ὅτι αὐτὸς ἔπρεπε νὰ ᾔγῃ ὁ ἀρχηγὸς καὶ ὅτι αὐτῷ ἀνετίθετο ἡ ἐκλογή τοῦ τε ἐτέρου πολεμικοῦ πλοίου καὶ τῶν πυρπολικῶν. Ὁ Κριεζῆς ἀπήντησεν ὅτι ὡς πυρπολιστὰς μὲν προστίμα τούτους συμπολίτας τοῦ Ἀντώνιον Θ. Βῶκον, Ἑμμανουὴλ Μπούτην καὶ Γ. Πολίτην, πολεμικὸν δὲ πλοῖον τὸ τοῦ Ἑμμανουὴλ Τουμπάζη, πλὴν ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ἐπιβῇ οὗτος αὐτοπροσώπως. Δεκτῶν γενομένων τῶν τοῦ Κριεζῆ προτάσεων ἀπεφασίσθη ἡ περὶ τῆς ὁλοῦς ἐκστρατείας, εἰδοποιήθη δὲ περὶ ταύτης ἀμέσως ὁ μὴ παρευρεθεῖς ἐν τῇ συνελεύσει Ἑμμ. Τουμπάζης.

ἀλλ' οὗτος ἀπήτησε νὰ παραλείψωσιν ἓνα ἐκ τῶν Ὑδραίων πυρπολιστῶν καὶ νὰ παραλάβωσιν ἀντ' αὐτοῦ τὸν ἐκ Ψαρῶν Κωνσταντῖνον Κανάρη. Ὁ Κριεζῆς παρεδέξατο μετὰ μεγάλης τῆς εὐχαριστήσεως τὴν ἀπαίτησιν ταύτην, ἔστερξε δὲ ἀντὶ τοῦ Γ. Πολίτου νὰ προσληφθῇ ὁ Κανάρης. Τοῦτο ἐνέκρινε καὶ ὁ Δάζαρος Κεντουριώτης, διατάξας μάλιστα, διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον, τὸν ἀποκλεισμὸν τοῦ λιμένος μέχρι τοῦ ἀπόπλου τῶν πλοίων δι' Ἀλεξάνδρειαν καὶ παραγγείλας τῷ ἐν Σπέτσαις τότε διατελοῦντι Κανάρη νὰ μεταβῇ ταχέως εἰς Ὑδραν.

Μεταβάντος τοῦ Κανάρη ἀπέπλευσαν τῇ 23 Ἰουλίου 1825 τὰ τὴν ἐκστρατείαν ἀποτελοῦντα πλοῖα, ἀφίκοντο δὲ τῇ 29 τοῦ αὐτοῦ μηνός, μίαν ὥραν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, ἔξω τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐπὶ μίλια μακρὰν τοῦ Ἀράπ-Καλέ. Ἀμέσως τότε συνῆλθον οἱ πλοίαρχοι τῶν δύο πολεμικῶν πλοίων καὶ τῶν τριῶν πυρπολικῶν καὶ συσκεφθέντες ἔδωσαν τὰς ἀναγκαίας τοῖς πυρπολισταῖς ὁδηγίας, καταστήσαντες αὐτοὺς προσεκτικοὺς μὴ ἀπροσεξίας ἐνεκεν ἐπενέγκωσι βλάβην τινὰ εἰς τὰ τυχὸν ἐλλιμενισμένα εὐρωπαϊκὰ πλοῖα. Καὶ τὰ μὲν πυρπολικά ἀνεχώρησαν δι' Ἀλεξάνδρειαν, τὰ δὲ πυρπολικά περιεφέροντο ἔξω τοῦ λιμένος, ἐπαγρυπνοῦντα τὰ κινήματα αὐτῶν καὶ ἀναμένοντα τὰς λέμβους των. Ἐν τούτοις περὶ τὰς 10 πρὸ μεσημβρίας εἰσῆλθον οἱ πυρπολισταὶ εἰς τὸν λιμένα, ὁ δὲ Κανάρης προπορευόμενος, ὡς κεκτημένος μᾶλλον ταχύπλουν πυρπολικόν, κατέτρε βίᾳ τὸν, κατ' ἔθος, εἰς ἐπίσκεψίν τε μεταβάντα λιμενάρχην καὶ διηυθύνθη παρακολουθούμενος ὑπὸ τῶν δύο ἄλλων κατὰ τῆς Αἰγυπτιακῆς ναυαρχ-

χίδος καὶ τεσσάρων ἄλλων φρεγατῶν, πρὸ τῶν ἀνακτόρων τοῦ ἀντιθασιλέως ἐλλιμενισμένων· ἀλλ' ἐν ᾧ προσήγγιζεν, ἔπαυσεν αἴφνης ὁ οὐριος ἄνεμος καὶ ἀπόγειος ἐναντίος διεδέξατο αὐτόν. Τούτου ἕνεκεν μετέδρασε διεύθυνσιν καί, κατευθύνας τὸ πυρπολικόν του κατ' ἄλης σωρείας πλοίων, ἔθηκεν ἐν αὐτῷ πῦρ· πλήν λαβὸν τοῦτο ἄλλην διεύθυνσιν ἀπετεφρώθη ματαίως. Τὰ ἐπὶ λοιπα πυρπολικά, ἰδόντα τὴν ἀποτυχίαν ταύτην ἠναγκάσθησαν νὰ ἐξέλθωσι τοῦ λιμένος ὑφώσαντα τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν, οἱ δ' ἐχθροί, ταραχθέντες ἐκ τοῦ θλῶς ἀπροσδοκίτου τούτου γεγονότος, ἐξαπέστειλον πρὸς σύληψιν τῆς λέμβου, ἐφ' ἧς ἐπέβαινεν ὁ Κανάρης ἐν βρίκιον καὶ ἐπτὰ λέμβους· ἀλλ' οὐδὲν κατώρθωσαν, διότι προλαβόντα τὰ ὑπὸ τὸν Κριεζῆν καὶ τὸν Τουμπάξην πολεμικὰ διέσωσαν τὴν τε λέμβον καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ.

Ἐπανακάμπτοντες οἱ ἡμέτεροι εἰς τὰ ἴδια ἀπήντησαν τῇ 30 Ἰουλίου, ὀλίγα μίλια μακρὰν τοῦ λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐννέα Αἰγυπτιακὰ βρίκια, συνοδεύοντα τεσσαράκοντα πέντε σιταγωγὰ (τζίριμια), ἐπιτεθέντες δὲ κατ' αὐτῶν κατεδύθισαν μετὰ ναυμαχίαν μιᾶς ὥρας ἐν βρίκιον, φέρον δέκα ἕξ πυροβόλα καὶ ἡχημαλώτισαν τεσσαράκοντα πέντε ναύτας καὶ τριάκοντα ἕξ στρατιώτας. Μετὰ τετραήμερον πλοῦν, ἦτοι τῇ 3 Αὐγούστου, ἀπήντησαν ἔξωθεν τῆς Ἀτταλείας ἐχθρικὴν ἐμπορικὴν λεύκαν, περιέχουσαν ξυλικὴν καὶ ἑκατὸν εἴκοσι ναύτας καὶ στρατιώτας, οὓς προσεκάλεσαν νὰ παραδοθῶσιν· ἀλλ' οὗτοι, ἐρειδόμενοι εἰς τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, ἀπήντησαν εἰς τὴν πρόσκλησιν διὰ πυροβολισμῶν. Ὁ Κριεζῆς ἀνταπήντησεν εἰς τοὺς πυροβολισμοὺς των

λίαν εὐστόχως, αὐτοὶ δ' ἐν δεινῇ θέσει εὐρεθέντες ὤρμησαν ἐξ ἐφόδου κατὰ τοῦ πλοίου του, πλὴν ἀπεκρούσθησαν, ἀφ' οὗ μεγάλην φθορὰν ὑπέστησαν. Ἀποτυχούσης τῆς ἐφόδου ταύτης, ἐπεχείρησαν ἄλλην κατὰ τοῦ πλοίου τοῦ Τουμπάζη, καὶ κατὰ ταύτην ὅμως οὐκ ὀλίγας ζημίας ἀνωφελῶς ὑπέστησαν. Τέλος, ἐφορμήσαντος κατ' αὐτῶν μετ' ἀπεριγράπτου ὁρμῆς τοῦ ἀνδρείου Κριεζῆ, ἠναγκάσθησαν νὰ παραδοθῶσι.

Μετὰ τὴν συμπλοκὴν ταύτην, καθ' ἣν δις ἐπληρώθη ἐλαφρῶς ὁ Κριεζῆς, ἐξηκολούθουν πλέοντες οἱ ἡμέτεροι εἰς Ὑδραν· προσορμισθέντες δ' εἰς Κάκαβα καὶ ἀποβιβάσαντες ἐκεῖ, κατὰ προτροπὴν τοῦ Κριεζῆ, τοὺς διαφόρους αἰχμαλώτους, ἐν οἷς καὶ τὸν δι' ἀπάτης ὑπὸ τοῦ Κανάρη συλληφθέντα λιμενάρχην Ἀλεξανδρείας, ἐπανήλθον τῇ 13 Αὐγούστου 1825 θριαμβευτικῶς εἰς Ὑδραν.

Ἐκ τῶν ὡς ἀνωτέρω ἐκτεθεισῶν ναυμαχιῶν ἅπαντες οἱ ἀναγνώσται ἐνόησαν βεβαίως τὴν ἐν πολέμῳ μεγάλην καὶ μοναδικὴν ἀξίαν τοῦ Κριεζῆ. Τὴν ἀξίαν ταύτην καὶ οἱ τότε συμπολῖται αὐτοῦ συνειδότες, πάντοτε ὁσάκις οὗτος ἐπανήρχετο ἐκ τῶν θριάμβων εἰς Ὑδραν δαφνοστεφής, ἐπορεύοντο εἰς προὔπαντήσιν του, οἱ δὲ νέοι τῆς μεγαλουργοῦ ἐκείνης νήσου, εἰς δύο χοροὺς ἐν τῇ προκυμαίᾳ διαιρούμενοι, ἔρραινον αὐτὸν εὐόσμοις καὶ ἐκλεκτοῖς ἄνθεσι καὶ τὸν ἐτραγῶδου ὡς ἡμίθεόν τινα· ἄδοντας δὲ τοῦ ἐνὸς ἡμιχορίου

Ὅστις δὲν θέλει γὰρ νὰ ζῇ
ἀς πάγῃ μὲ τὸν Κριεζῆ

ἀπεκρίνετο τὸ ἕτερον

Ὁ θέλων ἥρωος νὰ φανῇ
ὡς πάγη μὲ τὸν Κριεζῆ.

Πόσοι ἄράγε ἐκ τῶν συναγωνιστῶν τοῦ ἡξιώθησαν
τοιαύτης τιμῆς;

Πολλάκις παρετηρήθη ὅτι ἡ ἀληθὴς ἀνδρία ἔνε
πάντοτε καὶ ταπεινὴ· ὡς δ' ὁ ἀληθῶς σοφὸς οὐδέποτε
κομπορημονεῖ ἀλλ' αἰείποτε λέγει τὸ τοῦ δαιμονίου
Σωκράτους «ἐν οἷδ' αὖτις οὐδ' ἐν οἷδα», οὕτω καὶ
ὁ ἀληθῶς ἀνδρεῖος οὐδέποτε μεγαλαυχεῖ ἀλλὰ πάντοτε
θεωρεῖ ἑαυτὸν κατώτερον τῶν ἄλλων κατὰ τὸ θάρρος.
Τὴν ἀληθῆ ταύτην ἀνδρίαν ἐκέκτητο καὶ ὁ
Κριεζῆς, ἀπέδειξε δ' αὐτὴν καὶ διὰ πραγμάτων, καθ' ὅ-
σον, ὅσάκις οἱ πρόκριτοι τῆς Ὑδρας προέτεινον αὐτῷ νὰ
τὸν διορίσωσιν ἀντιναύαρχον ἢ ναύαρχον μετὰ τοῦ Μια-
ούλη, πάντοτε ἀπεποιεῖτο λέγων: «Σᾶς εὐχαριστῶ πο-
λὺ διὰ τὸ μέγα ἀξίωμα, ὅπερ ἔχετε τὴν καλωσύνην νὰ
μοὶ προσφέρητε· ἀλλὰ δυστυχῶς ἀδυνατῶ νὰ δεχθῶ αὐ-
τό, διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν θεωρῶ ἄτοπον, ἐν τοιαύτῃ νεαρᾷ
ἡλικίᾳ ὣν, νὰ προστάζω ἄλλους πρεσβυτέρους καὶ ἱκα-
νωτέρους μου, ἀφ' ἑτέρου δὲ νομίζω ὅτι δὲν εἶμαι ἄξιος
νὰ γείνω ὁμότιμος τῷ φίλῳ μου Μιαούλῃ ἐν πολλοῖς ὑ-
περτέρῳ ἐμοῦ ὄντι.»

Τὴν ἀληθῆ ἀνδρίαν τοῦ Κριεζῆ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς διέ-
γνω ὁ ναύαρχος Ἰάκωβος ὁ Τουμπάζης, ὡς ἐξάγεται
τοῦτο ἐκ τοῦ ἐπομένου ἐπισήμου ἀποδεικτικοῦ:

«Ὁ Γενναϊότατος καπετὰν Ἀντώνιος Γεωργίου Κριεζῆς,
» Ὑδραῖος, ἐνθουσιασμένος διὰ τῆς πατρίδος καὶ τῶν ὁμογε-
νῶν του τὴν ἐλευθερίαν, ἀκολούθησε μὲ τὸ πλοῖον ἀόθε-

»μιστοκλῆς» εἰς τὴν κατὰ τοῦ περὶ τὴν Λέσβον ἐχθρικοῦ στόλου δευτέραν ναυτικὴν μας ἐκστρατείαν, ἣτις ἔγινε κατὰ τὴν δεκάτην ὀγδόην τοῦ Μαΐου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ πρώτου. Εἰς τὴν ἐκστρατείαν αὐτὴν, καθ' ἣν πρῶτον τρόπαιον οἱ Ἕλληνες ἔστησαν κατὰ τῶν ναυτικῶν τοῦ τυράννου δυνάμεων καὶ ἡ Ἡμισέληνος ἐκυτρίνησεν ἐμπρὸς τοῦ Σταυροῦ, ὁ γνήσιος αὐτὸς Ἕλλην ἔδειξε φρόνησιν, θάρρος ἀνίκητον καὶ ἄλλας ἀρετάς, αἱ ὁποῖαι πολλοὺς χρόνους εἰς τὸ ἄτομόν του ἔμειναν κρυμμέναι καὶ τοιαύτῃ περίστασις ἔμελλε νὰ τὰς φανερώσῃ.

Ἐγὼ λοιπόν, ἐπειδὴ ἐτιμήθην ἀπὸ τὴν πατρίδα μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ Ναυάρχου, δίδω πρὸς αὐτὸν (ἀπὸ τὸν ὁποῖον καὶ περισσότερα καὶ μεγαλείτερα καλὰ εἰς τὸ ἔξῃς ἐλπίζονται) τὸ παρὸν ἀποδεικτικὸν τῆς ἀμίσθου, προθύμου καὶ πιστῆς δουλεύσεώς του, ὥστε εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων Διοικήσεως, ἂν τὸ παρῶν συμβῇ νὰ γνωρισθῇ ὡς ἀληθὴς φίλος καὶ ὑπέρμαχος ἐνθερμος τῆς πατρίδος καὶ ἀξίως νὰ ἀνταμειφθῇ.

Ἐν Ὑδρᾷ, 16 Ἰουνίου 1824.

ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΗΣ ΤΟΥΜΠΑΖΗΣ

Οὐ μόνον δ' ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἀποδεικτικοῦ ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἀκολούθου καταφαίνεται ἡ μεγάλη ὑπόληψις, ἣν πρὸς τὸν Κριεῖζην ἔτρεφεν ὁ Τουμπάζης:

Μὲ τὸν ὁποῖον εἰς τὴν δευτέραν — ἔγραφεν ὁ ἀείμνηστος ἐκεῖνος ναύαρχος — μὲ τὸν αὐτὸν ἐνθουσιασμόν ἀκολούθησεν ὁ γενναυότατος χαπετὰν Ἀντώνιος καὶ εἰς τὴν κατὰ τοῦ ἐν Σάμφ ἐχθρικοῦ στόλου τρίτην ἐκστρατείαν μας, ἣτις ἔγινε τὴν 4ην τοῦ Ἰουλίου 1821. Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐκ-

»στρατείαν, καθ' ἣν ὡς θεοὶ ἐκ μηχανῆς ἔσωσαν τὴν Σάμον
»ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν οἱ ἀτρόμητοι ναῦταί μας, δ
»καπετὰν Ἀντώνιος εὐδοκίμησεν.

»Αἱ γὰρ Ζεῦ τε, πάτερ, καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἄπολλον
»τοιοῦτοι δέκα μοι...εἴησαν ἀρχοί γε νηῶν.

»*Ἐν Ὁδρᾷ 14 Αὐγούστου 1824.*»

Καὶ αὐτὸς δ' ὁ τὸν Τουμπάζην διαδεχθεὶς Μιαούλης
μεγάλως ἐξετίμα τὴν γενναιότητα καὶ τὴν περὶ τὰς ναυ-
μαχίας μεγάλην δεξιότητα τοῦ Κριεζῆ· διὰ τοῦτο δὲ
ἐθεώρει αὐτὸν πάντοτε ὡς ἓνα ἐκ τῶν καλλιτέρων καὶ
βεβαιωτέρων συναθλητῶν αὐτοῦ, καὶ ὅτε τῇ 27 Μαρ-
τίου 1825 ἠναγκάσθη ν' ἀπέλθῃ εἰς Γύθειον (Μαραθωνῆσι),
ὅπως ἐπισκευάσῃ τὸ πλοῖον αὐτοῦ, βλαβέν ἐκ τῆς
μετὰ τοῦ πυρπολικοῦ τοῦ Κανάρη ἐν ὧρα θυελλώδους
νυκτὸς συγκρούσεως, εἰς αὐτὸν ἐνεπιστεύθη τὴν
προσωρινὴν διοίκησιν τῆς ἑξῶ τῶν Κυθήρων τυγχανού-
σης Ὑδραϊκῆς μοίρας, ἀπευθύνας αὐτῷ μὲν τὸ ἐπόμε-
νον ἔγγραφον:

»*Γενναιότατε καπετὰν Ἀντώνιε Κριεζῆ!*

»*Ἐπειδὴ ἀναγκάζομαι νὰ ὑπάγω εἰς τὸ Μαραθωνῆσι διὰ
»νὰ διορθώσω τὸ πλοῖόν μου βλαμμένον ἀρχετὰ, διορίζω
»σε εἰς τὴν ἀπουσίαν μου νὰ συνάξῃς τὸν στόλον σκορπι-
»σμένον καὶ ἀντ' ἐμοῦ νὰ σταθῇ· ὡς προσωρινὸς ἀρχηγὸς
»εἰς ὅλα τὰ κινήματά του.*

»*Ἐξω τοῦ Τσιρίγου*

»*27 Μαρτίου 1827 πρωτ.*

»*Ὁ ναύαρχος*

»*ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΙΑΟΥΛΗΣ.*»

τοῖς δὲ πλοιάρχους τὴν ἀκόλουθον διαταγὴν:

«Γενναϊότατοι καπετανεοὶ τῆς αἰς μοίρας τοῦ στόλου!

«Ἐπειδὴ ἀναγκάζομαι ν' ἀναχωρήσω ἀπὸ τὸν στόλον διὰ
 νὰ διορθώσω τὸ πλοῖόν μου βλαμμένον ἀρκετά, ἐδιώρι-
 σα τὸν γενναϊότατον καπετὰν Ἀντώνιον Γ. Κριεζῆν εἰς τὸν
 τόπον μου προσωρινὸν ἀρχηγὸν τῆς μοίρας ἕως τῆς ἐπι-
 στροφῆς μου, καὶ ὡς τοιοῦτον θέλετε τὸν ἀκολουθήσει εἰς
 ὅλα τὰ κινήματά του μετὰ τὴν συνήθη σας ἔνωσιν καὶ εὐπεί-
 θειαν.

Ἐξω τοῦ Τσιρίγου 27 Μαρτίου 1825 πρωτ.

Ὁ ναύαρχος

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΙΑΟΥΛΗΣ.»

Ἵνα δ' ἔτι καλλίτερον ἐννοήσωσιν οἱ ἀναγνώσται τὸ
 μέγεθος τῆς ὑπολήψεως ἣν ὁ Μιαούλης ἔτρεφε πρὸς τὸν
 ἄνδρα τοῦτον, καταχωρίζομεν καὶ τὰ ἐξῆς τρία πιστο-
 ποιητικὰ, ἅτινα ἔδωκεν αὐτῷ ὁ ἀοίδιμος ἐκεῖνος ναύ-
 αρχος, ὁ ἀείποτε μετὰ μεγάλης τῆς φειδοῦς χρώμενος
 τοῖς ἐπαίνοις.

1ον

«Ὁ Ναύαρχος τῆς μοίρας Ὑδρας:

«Τὸν Γενναῖον πλοίαρχον τοῦ πλοίου Θεμιστοκλῆς κύριον
 «Ἀντώνιον Γ. Κριεζῆν, καθ' ἅπασαν ταύτην τὴν ὑπὲρ μῆνα
 «δόλοκληρον τοῦ παρόντος ἔτους ἐκστρατείαν καὶ μάλιστα
 «κατὰ τὴν φρικτὴν τῶν Σπετσῶν ναυμαχίαν, λαμπρῶς καὶ
 «καρτερικῶς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ ὁδηγίαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν
 «ἀγωνισάμενον, εὐπειθῶς τε καὶ προθύμως πᾶσαν τὴν ἀνῆ-
 «κουσαν τοῖς ὑπερτέροις αὐτοῦ ὑπακοὴν ἀναδείξαντα καὶ ἐν
 «ζήλῳ τὰ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος παρ' αὐτῶν αὐ-
 «τῷ προσταττόμενα περιφρονήσει κινδύνων καὶ θυσίᾳ τῆς
 «ἰδίας ζωῆς ἐνεργήσαντα, διὰ τε τῆς πολεμικῆς αὐτοῦ συ-

νέσεως καὶ τῆς ἀτρόμου Ἀχιλλείας ἀνδρίας τρόμον τοῖς
ἐχθροῖς ἐμβαλόντα, καὶ διὰ τῶν κοσμοούντων τὸ ἄτομον
αὐτοῦ ἐπιφανῶν τούτων προτερημάτων καὶ διὰ τῶν στα-
θερῶν αὐτοῦ πατριωτικῶν φρονημάτων τῇ ἐλευθερίᾳ τοῦ
ἔθνους εἰς τὰ πολλὰ συμβαλόντα, τὴν ἀξίαν αὐτῷ ἀπονέ-
μων τιμὴν, ἀξιῶ τοῦ παρόντος εἰς μαρτυρίαν αἰώνιον.

Ἐν Ὑδρᾷ τῇ 45 Ὀκτωβρίου 1822.

•Ο Ναύαρχος τῆς μοίρας Ὑδρας

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΙΑΟΥΛΗΣ.

2^{ον}

Καὶ αὖθις δὲ κατὰ τὴν διμηνιαίαν περίπου ταύτην τοῦ
παρόντος ἔτους ἐκστρατεῖαν, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν τῶν
Τρικέρων ναυμαχίαν, ὡσαύτως εὐπειθῆ, συνετόν, ἀν-
δρεῖόν τε καὶ περιφρονητὴν παντὸς κινδύνου ἀναδειχθέν-
τα τὴν ἀνωτέρω κύριον Ἀντώνιον Γ. Κριεζῆν, πλοίαρχον
ἤδη τοῦ πλοίου Ἐπαμεινώνδας, ἀξιῶ τῆς προσθήκης ταύ-
της εἰς δεῖξιν ἀνεξάλεπτον.

Ἐν Ὑδρᾷ τῇ 26 Νοεμβρίου 1823.

•Ο Ναύαρχος τῆς μοίρας Ὑδρας.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΙΑΟΥΛΗΣ.

3^{ον}

Καὶ ἤδη δὲ καθ' ἅπασαν ταύτην τὴν ὑπὲρ τέσσαρας μῆ-
νας ἐπικρατήσασαν τοῦ παρόντος ἔτους ἐκστρατεῖαν, ἐξαι-
ρέτως τε κατὰ τὴν ὑπὸ τὴν νῆσον Ἰκαρίαν τρομερὰν ὕ-
πως ναυμαχίαν, ἀσυχρίτῳ τῷ λόγῳ μείζονα τὸν ζῆλον,
σύνησιν, εὐπειθειάν τε καὶ ἀνδρίαν ἀναδείξαντα, καὶ εἰς
μηδὲν τοὺς κινδύνους πρὸς τὴν ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας

• τοῦ ἔθνους λογισάμενον τὸν αὐτὸν πλοίαρχον τοῦ πλοίου
• Ἐπαμεινώνδας κύριον Ἀντώνιον Γ. Κριεζῆν, ἀξιῷ καὶ τῆς
• παρουσίας προσθήκης εἰς μνήμην αἰδίου.

• Ἐν Ὑδρᾷ, τῇ 12 Νοεμβρίου 1824.

• Ὁ Ναύαρχος τῆς μοίρας Ὑδρας

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΙΑΟΥΛΗΣ.»

Ἐν τούτοις ἦλθε τῇ 6 Ἰανουαρίου 1828 εἰς Ναύ-
πليون ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας. Τὸ ὀξυδερκές τοῦ ἀν-
δρός τούτου ὄμμα πάραυτα διέγνω τὰ μεγάλα τοῦ Κριε-
ζῆ προτερήματα, διέταξε δ' αὐτὸν τῇ 13 Μαρτίου 1828
νὰ περιπλέῃ «τὰς Θετταλικὰς καὶ Μακεδον-
νικὰς παραλίαις μετὰ τῶν παρὰ κειμένων
νήσων» κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον πρὸς καταδίωξιν
τῆς πειρατείας, ἔργῳ δέ, κατὰ μυστικὰς ὁδηγίας, ἵνα
ἐπεκτείνῃ ὅσον ἔνεστι τὴν εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα κατοχὴν
ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, ὅπως τὰ μετ' οὐ πολὺ χαραχθησόμε-
να ὑπὸ τῶν προστατίδων δυνάμεων ὄρια τοῦ καταρτισθη-
σομένου Ἑλληνικοῦ βασιλείῃ ὧσιν ὅσον οἶόν τε εὐρύτερα.
Ὁ Κριεζῆς, θαυμασίως δικαιώσας τὴν ἐκλογὴν τοῦ Κυ-
βερνήτου, διωρίσθη μετὰ ταῦτα, τῇ 3 Ὀκτωβρίου 1828,
ἀρχηγὸς τοῦ κατὰ τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα
στολίσκου, πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀνανδρίας ἔ-
νεκεν ἀπολυέντος Α. Βασσάνου. Καὶ ἐνταῦθα δὲ λαμ-
πρὰ ἔργα διεπράξατο, διότι, μετὰ μεγίστου κιν-
δύνου εἰσελθὼν εἰς τὸν παρὰ τῶν ἐχθρῶν κατεχόμενον
Ἀμβρακικὸν κόλπον, ἐκυρίευσεν τὸν ἐν αὐτῇ ἐχθρικὸν
στολίσκον καὶ μεγάλως συνετέλεσεν εἰς τὴν ἄλωσιν τοῦ

φρουρίου τῆς Βονίτσης καὶ τινων ἄλλων ἀξίων λόγου θέσεων. Τούτων ἕνεκεν ὁ Κυβερνήτης διεύθυνεν αὐτῷ τὸ ἐπόμενον ἔγγραφον.

Ἄριθ. 10919.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἀπὸς τὸν πλοίαρχον κύριον Α. Κριεζῆν.

Ἐπιθυμῶ νὰ δώσω εἰς ἐσὲ ἀπόδειξιν ἐμπιστοσύνης. Ὁ πατριωτισμὸς καὶ ἡ ἀφοσίωσις τῶν ὁποίων ἤδη ἔδωκα νῦν δείγματα μὲ ἐπιβάλλουσι τὸ χρέος τοῦτο.

Τὸ φρούριον τῆς Βονίτσης θέλει ἔχει φρουρὰν συγκειμένην ἀπὸ 150 στρατιώτας ἐκ τῶν ἀνδρείων συμπολιτῶν σου Ὑδραίων. Ἀφῆνω δὲ εἰς ἐσὲ τὴν φροντίδα τοῦ νὰ ἐκλέξῃς τὸν ἀρχηγὸν αὐτῆς, ὡς καὶ τοὺς τρεῖς πεντηκοντάρχους καὶ τοὺς στρατιώτας. Οἱ συμπολιταὶ σου θέλουν σὲ γνωρίζει ἐπὶ τούτῳ χάριν, ἅμα δὲ θέλει τοὺς ἀποδείξει τὸ μέτρον τοῦτο τὴν πατρικὴν πρόνοιαν τῆς Κυβερνήσεως προθυμουμένης νὰ χορηγήσῃ εἰς αὐτοὺς τὰ μέσα τοῦ νὰ ὑπηρετῶσιν ἐντίμως τὴν πατρίδα κτλ.

Ἐκ τοῦ διχορτοῦ ἢ Ἑλλάς. Ἀπέναντι τῆς Ναυπάκτου τῇ 10 Ἀπριλίου 1829.

Ὁ Κυβερνήτης.

(Γ. Σ.) Ἰ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγου χρόνου, ἤτοι τῇ 30 Μαΐου 1830 θέλων ὁ Κυβερνήτης ν' ἀνταμείψῃ τὰς κατὰ τὸν Ἀμβρακικὸν ἰδίως κόλπον γενναίας πράξεις τοῦ Κριεζῆ προϋδίδισεν αὐτὸν εἰς τὸν βαθμὸν Μοιράρχου, ἐκδὼς τὸ ἐπόμενον διάταγμα:

« Αριθ. 7.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.
Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

« Επιθυμούντες να δώσωμεν δεῖγμα τῆς εὐαρεσκειᾶς μας
» εἰς τὸν πλοίαρχον Α. Γ. Κριεζῆν διὰ τὰς πιστὰς πρὸς τὴν
» πατρίδα ἐκδουλεύσεις, καὶ μάλιστα διὰ τὸν τρόπον, καθ' ὃν
» ἐξεπλήρωσε τὰ ἐμπιστευθέντα εἰς αὐτὸν χρέη τῆς Ἀρχη-
» γίας τῆς κατὰ τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον Μοίρας.

» Ἀκούσαντες καὶ τὰς προτάσεις τοῦ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν
» Γραμματέως μας.

Διατάττομεν.

» Ἀρθ. αὐν Ὁ πλοίαρχος Α. Γ. Κριεζῆς πρεθιβάζεται εἰς
» τὸν βαθμὸν τοῦ Μοιράρχου τοῦ ἐθνικοῦ στόλου.

» Ἀρθ. βον Ἐπὶ τοῦ παρόντος θέλει ἐπιτηρεῖ τὰ χρέη τῆς
» πλοιαρχίας τοῦ διχρότου « ἢ Ἑλλάς. »

» Ἀρθ. γον Ὁ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Γραμματεὺς μας θέλει
» κοινοποιήσει τὸ παρὸν διάταγμα πρὸς τὸν Ναύαρχον κύ-
» ριον Α. Μιαούλην κτλ.

» Ἐν Ναυπλίῳ, τὴν 30 Μαΐου 1830.

Ὁ Κυβερνήτης.

Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

Δολοφονηθέντος τοῦ Καποδιστρίου τῇ 27 Σεπτεμ-
βρίου 1831, ἡ διαδεχθεῖσα αὐτὸν « διοικητικὴ
» τῆς Ἑλλάδος ἐπιτροπή, » συγκειμένη ἐκ τῶν
» ἀειμνήστων Γ. Κουντουριώτου, προέδρου, Δ. Ὑψηλάν-
» του, Ἀνδρ. Ζαΐμη, Ἰω. Κωλέττου, Κ. Μπότσαρη, Α.
» Μεταξᾶ καὶ Δ. Πλαπούτα, καὶ θεωροῦσα ὅτι ὁ μοί-
» ραρχος Ἀντώνιος Γ. Κριεζῆς δὲν ἔπαυ-
» σεν ἐξ ἀρχῆς τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος προσ-

φέρων ἐν δόξους πρὸς τὴν πατρίδα ὑπε-
ρεσίας καὶ ὅτι ἦτο δίκαιον ν' ἀνταμείψῃ
αὐτὰς καὶ πρὸ πάντων τὴν ἀρετὴν καὶ
ἀνδρίαν, τὰς ὁποίας ἔδειξε πάντοτε,
προϋβίβασεν αὐτὸν διὰ τοῦ ἀπὸ 21 Ἀπριλίου 1832 καὶ
ὑπ' ἀριθ. 4 διατάγματος τῆς εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀν-
τιναυάρχου, ἀκολούθως δέ, ἔνεκα τῶν αὐτῶν πε-
ρίπου λόγων εἰς τὸν τοῦ ναυάρχου, διὰ τοῦ ἀπὸ 18
Μαΐου 1832 καὶ ὑπ' ἀριθ. 18 διατάγματος αὐτῆς. Καὶ
αὐτοὶ δ' οἱ Ὑδραῖοι, μεγάλως ἐκτιμῶντες τὴν ἀγχίνουσαν,
τὸν πατριωτισμὸν καὶ τὴν τιμιότητα τοῦ Κριεζῆ, ἐξε-
λέξαντο αὐτὸν τῇ 14 Νοεμβρίου 1831 πληρεξούσιον
διὰ τὴν τότε συγκροτηθησομένην ἐν Ἀργεὶ ἐθνικὴν συ-
νέλευσιν.

Οἱ ὑπὸ τῆς «διοικητικῆς τῆς Ἑλλάδος
ἐπιτροπῆς» χορηγηθέντες τῷ Κριεζῇ βαθμοὶ οὐ-
δόλως ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῆς ἐπελθούσης ἀντιβα-
σιλείας. Αὕτη τῇ μὲν 8 Μαΐου 1834 διώρισεν αὐτὸν
πλοίαρχον Β'. τάξεως καὶ διευθυντὴν τῆς ἀνα τὸ
Αἰγαῖον ναυτικῆς μοίρας, τῇ δὲ 24 Νοεμβρίου 1835
προϋβίβασε πλοίαρχον Α'. τάξεως, τῷ δ' ἐπο-
μένῳ ἔτει ἐκάλεσε Γραμματέα, ὡς ἐλέγετο τότε,
ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν, ἥτοι ὑπουργόν.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀξίωμα καταλαβὼν ὁ Κριεζῆς
καὶ συνιδὼν τὴν εὐθύνην, ἣν ἀνέλαβε, δὲν περιορίσθη,
ὡς δυστυχῶς τοῦτο τὴν σήμερον συμβαίνει, εἰς διορι-
σμούς, ἀπολύσεις καὶ μεταθέσεις ὑπαλλήλων οὐδ' εἰς
ἐκανοποιήσεις τῶν περὶ αὐτόν, ἀλλὰ μετὰ μεγάλῃς τῆς
δραστηριότητος καὶ τῆς φιλοπατρίας ἐργασθεὶς διεπρά-

ξατο πολλά, λυσιτελῇ καὶ γενναῖα. Διορίζων οὐδέποτε ἐπροσωπολήπτει ἀλλ' αἰέποτε προσεπάθει νὰ ρίπτῃ τὴν ψῆφόν του ἐπὶ τοὺς ἱκανωτέρους καὶ τιμιωτέρους· λίαν δὲ μετριοφρῶν ὧν ἐδέχετο ἀσμένως καὶ ἐπεζήτει μάλιστα τὰς συμβουλὰς ἐτέρων ἀνδρῶν, μᾶλλον περὶ τὴν πολιτικὴν πεπειραμένων.

Ἐν τούτοις ἐστασίασε τῷ 1838 ἡ Ὑδρα, ἀρνούμενη νὰ ὑποταγῇ εἰς τὸν περὶ στρατιωτικῆς ἀπογραφῆς νόμον. Οἱ ἀγέρωχοι Ὑδραῖοι, καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς Τυρκοκρατίας ὅλως ἀνεξάρτητοι ὄντες χάριν δὲ τῆς τῶν ὁμογενῶν τῶν ἐλευθερίας καὶ τὸν ὕστατον ὁδολόν τῶν δαπανήσαντες, συνέλαβον ἀπεχθεστάτην περὶ τοῦ νόμου τούτου ἰδέαν καὶ ἀπεφάσισαν ν' ἀποτρέψωσι διὰ τῶν ὅπλων τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ· αἱ χῆραι μητέρες καὶ αἱ ὀρφαναὶ ἀδελφαί, ὧν οἱ σύζυγοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ εἶχον φονευθῇ ἐν ταῖς κατὰ τῶν Τούρκων ναυμαχίαις, ἐθρήνουν τοὺς υἱοὺς καὶ τοὺς ἀδελφούς αὐτῶν ὥς εἰς αἰχμαλωσίαν ἀπαγομένους. Ἐν γένει δὲ πάντες οἱ κάτοικοι διὰ ὑποτρεμούσης καὶ σχεδὸν θρηνώδους φωνῆς ἔψαλλον τότε τὸ ἐπόμενον ᾄσμα:

Θρήνησε, καῦμένη μάννα, ποῦ μὲ γράψαν τακτικό,
Δὲν ἐλπίζω εἰς τὸν κόσμον πλέον νὰ σὲ ξαναῖδῶ.
Κλαῦσε τὴν παλληκαριά μου, ὅτι πλεῖα δὲν θὰ μὲ ἰδῇς.
Οὐρανὲ μὴ τὸ βαστάξης, ρίψε κεραυνοὺς εὐθύς,
Ν' ἀποδείξης πῶς βεβαίως ἐθυσιασθήκαμεν
Διὰ τὴν ἐλευθερίαν ἐκατακαήκαμεν!
Ναύαρχε, καπετὰν Μικρούλη, ἡ πατρίδα σὲ ζητεῖ,
Εἰς αὐτὴν τὴν δυστυχία σπου τῆς ἀκολουθεῖ.
Οἱ γενναῖοι Ὑδριῶται μὲ τὰ δάκρυα θρηνοῦν,
Αἱ πατρίδος ἐκδουλεύσεις ὑπεράσπισιν ζητοῦν.

Θυμωμένοι περπατοῦμεν ὅλοι δημοθυμαδὸν
 Καὶ τὸν θάνατον ζητοῦμεν μ' ἕνα ὄμμα φλογερὸν.
 Τάφον βλέπομεν ἐμπρὸς μας, τάφον καὶ ὄχι πλειὰ ζωὴν
 Καὶ ἀλύπητοι ὀρμῶμεν ὡς ὁ Ἄρης εἰς τὴν γῆν.
 Κλαῦσε, Ὕδρα ἐρημωμένη ἀπὸ ὅλα τὰ νησιά,
 Παλληκάρια δὲν σοῦ μεῖναν γὰρ νὰ δώσης στὴ σκλαβιά.
 Ὑδριῶται ξακουσμένοι, στὴν Εὐρώπῃ θαυμαστοὶ
 Αὐτοκτόνοι νὰ γενῇτε παρὰ σκλάβοι τακτικοί.

Ἡ ἐξουσία, πληροφορηθεῖσα τὴν στάσιν τῆς Ὑδρας,
 ἐταράχθη μεγάλως, θέλουσα δὲ νὰ προλάβῃ ἄλλας, γε-
 νησομένας ἴσως ἐν ἄλλαις πόλεσιν, ἐκίνησε πάντα λί-
 θον πρὸς ταχεῖαν καταστολὴν αὐτῆς. Δι' ὃ παρασκευά-
 σασα στρατιωτικὴν καὶ ναυτικὴν δύναμιν καὶ συστή-
 σασα ἑκτακτον στρατοδικεῖον, διώρισε τὸν Κριεζῆν,
 ὑπουργὸν τῶν Ναυτικῶν ὄντα, ἑκτακτον ἀπε-
 σταλμένον καὶ ἀνέθετο αὐτῷ τὴν ἐντολὴν νὰ κη-
 ρύξῃ, ὅταν νομίσῃ κατάλληλον, τὴν ἑναρξιν τοῦ στρα-
 τοδικείου καὶ νὰ μεταχειρισθῇ ἐν ἀνάγκῃ βίαια μέτρα
 ἐναντίον τῆς Ὑδρας· ἦτοι κατ' ἀρχὰς μὲν ν' ἀποκλείσῃ
 στενῶς τὴν νῆσον, ἀκολουθῶς δέ, ἐὰν τὸ μέτρον τοῦτο
 δὲν ἐπενέγκῃ τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα νὰ κανο-
 νοβολίσῃ τὴν πόλιν καὶ τελευταῖον, ἐὰν καὶ διὰ τοῦ
 κανονοβολισμοῦ οὐδὲν κατορθωθῇ νὰ ἐνεργήσῃ ἀπόδασιν
 στρατιωτῶν. Πᾶς ἄλλος, ἐὰν εὕρισκετο εἰς τὴν θέσιν
 τοῦ Κριεζῆ, ἤθελε προσπαθῆσαι ν' ἀποφύγῃ τὴν ἀνατε-
 θεῖσαν αὐτῷ ἐντολὴν, προφασιζόμενος ὅτι ἵνε αἰσχρὸν
 νὰ ἐνεργήσῃ τις βίαν ἐν τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι. Ἀλλ' ὁ
 Κριεζῆς, φοβούμενος μή, διοριζομένου ἀντ' αὐτοῦ ἄλλας
 μὴ φιλοῦντος ἐπ' ἴσης τὴν Ὑδραν, ἐφηρμόζοντο κατὰ

γράμμα ἅπασαι αἱ Δρακόντειαι ἐκείναι διατάξεις, ἀπεδέξατο τὴν ἀνατεθείσαν ἐντολήν, πεποιθὼς ὅτι μεταβαλὼν αὐτοπροσώπως εἰς τὴν πατρίδα του ἤθελε μεταιώσει ἢ γοῦν μετριάσει τὰς δοθείσας αὐτῷ διαταγὰς πρὸς ὄφελός τῶν τε συμπολιτῶν του καὶ τῆς βασιλείας. Δι' ὅ, ἀπελθὼν εἰς Ὑδραν, κατ' ἀρχὰς μὲν συνεβούλευσε τοὺς κατοίκους νὰ πέμψωσιν εἰς Ἀθήνας ἐπιτροπήν, γνωστοποιήσουσαν τῷ βασιλεῖ τὰ παράπονα καὶ τὰς παρακλήσεις των, ἔπειτα δέ, μὴ γενομένης ταύτης δεκτικῆς παρὰ τοῦ Ὁθωνος, ἐπιμένοντος εἰς τὴν διὰ τῆς βίας καταστολὴν τῆς στάσεως, ἠναγκάσθη μὲν ν' ἀποκλείσῃ τὴν νῆσον, κατώρθωσε δὲ διὰ τῆς ἐξαιρέτου συνέσεως καὶ τῆς μετριότητός του ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν διαταραχθεῖσαν τάξιν ἄνευ τῆς ἐλαχίστης αἱματοχυσίας, ν' ἀποδιβάσῃ φρουρὰν ἐκ στρατιωτῶν ὡς ἐγγύησιν, νὰ μεταθέσῃ τὴν ἔδραν τοῦ στρατοδικείου ἐκ Πόρου εἰς Ὑδραν καὶ νὰ λάβῃ ἐπὶ τέλους ἀμνηστειὰν ὑπὲρ τῶν ἐνοχοποιηθέντων ὡς ταραχοποιῶν καὶ καταδικασθέντων. Ἡ ἄνευ βίας καταστολὴ τῆς ἐν Ὑδρᾷ στάσεως ὠφέλησεν ὑπερβαλλόντως τὴν τότε βασιλείαν, διότι ἡ βία θὰ συνεπήγετο ἀφεύκτως τὴν αἱματοχυσίαν, αὕτη δέ, ὡς γινομένη ἐν Ὑδρᾷ, ἥς ἡ δόξα ἤκμαζε περιλαμπής, θὰ συνετάρασσε σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα.

Ἐπανελθούσης ἐν Ὑδρᾷ τῆς τάξεως παρηγγέληθαι ὁ Κριεζῆς τῇ 9 Ἰουνίου 1838, νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ἀθήνας ἵν' ἀναλάβῃ αὐθις τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐμπιστευθέντος αὐτῷ ὑπουργείου· τῷ ἐξεφράσθη δὲ ταυτοχρόνως ἡ ὑψηλὴ βασιλικὴ εὐαρέσκεια, διὰ τὴν συνετήν καὶ δραστηρίαν διαγωγὴν του καὶ διὰ τὸ

αἰσιον ἀποτέλεσμα τῶν παρ' αὐτοῦ δια-
χθέντων μέτρων, καὶ μετ' οὐ πολὺ, ἦτοι τῇ 14
Μαΐου, τῷ ἀπενεμήθη διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὁ ἀργυροῦς
σταυρὸς τοῦ Σωτήρος.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς ἀντιβασιλείας ὁ Ὅθων,
ἐκτιμῶν τὰς πολλὰς πρὸς τὸ ἔθνος ἐκδουλεύσεις ἰδίως
δὲ τὴν πανθομολογουμένην ἱκανότητα τοῦ Κριεζῆ, ἀ-
νύψωσεν αὐτὸν τῇ 10 Αὐγούστου 1841 εἰς τὸ ὑπατον
τῆς πατρίδος ἡμῶν πολιτικὸν ἀξίωμα, τὴν πρωθυπερ-
γίαν. Καὶ ἐν τῷ ἀξιώματι δὲ τούτῳ ὁ φιλόπατρις ἀνὴρ
ἀνέπτυξεν ἅπασαν τὴν δραστηριότητα καὶ νοημοσύνην
αὐτοῦ, κατῳρῶσε δὲ ἐν βραχεῖ χρόνῳ διαστήματι
ἐσωτερικῶς μὲν νὰ βελτιώσῃ τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν
ἐξωτερικῶς δὲ ν' ἀνορθώσῃ καὶ πῶς τὴν ὑπόληψιν τοῦ
ἔθνους, κατασκηνώματος ἀγρίων ληστῶν θεωρουμένου.
Πλὴν, ἐν ᾧ οὕτως ἐνῆργει, χολωθέντες πολιτευόμενοί
τινες, κατὰ γραμμὴν διεκδικοῦντες τὸ δικαίωμα τῆς
ἀμέσου τῶν τοῦ κράτους διαχειρίσεως, ἀφ' ἧς ἐνόμιζον
ὅτι εἶχον ἑσαεὶ διαγραφῇ, ἤρξαντο κατ' ἀρχὰς μὲν νὰ
ἀντιπράττωσι κατ' αὐτοῦ, ἀκολούθως δὲ νὰ βουλεύωνται
πονηρὰ κατὰ τῆς βασιλείας. Ματαίως ὁ Κριεζῆς διὰ
τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὸν πραότητος καὶ περιποιητι-
κότητος προσεπάθησε παντὶ σθένει νὰ κατευνάσῃ τὸν
χόλον τῶν ἐπισήμων τούτων ἀνδρῶν ὅτι οὗτος διὰ τῆς
μετριότητος ἐξωμάλυνε, κατέστρεφον ἐκεῖνοι διὰ τῆς
ἀγρίας συνδαυλίσεως καὶ ἀναρριπίσεως τῶν παθῶν.
Ἦρξατο ἤδη λίαν προῶρως πλὴν σκοπίμως νὰ ῥίπτη-
ται εἰς τὸν εὐπαράγωγον λαὸν ὑπ' αὐτῶν, πιστευόντων
ὅτι ὁ βασιλεὺς ἤθελεν ἐξ ἅπαντος ἀναγκασθῇ νὰ πα-

ραιτηρή, ἡ ἰδέα τοῦ συντάγματος καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ προκυφόντων ἀμυθήτων ἀγαθῶν. Ὁ λαὸς δελεασθεὶς ἠρπάσθη τὴν ἰδέαν ταύτην, χωρὶς νὰ γινώσκῃ τί ὅπισθεν αὐτῆς ἐκρύπτετο, τὰ δ' ἐπαρχιακὰ συμβούλια ἐν-θέρμως ἐξεφράσθησαν ἐπ' ἴσης ὑπὲρ αὐτῆς. Ἀναβρασμὸς μέγας ἤρξατο νὰ γεννᾶται, ὁ ἀναβρασμὸς δ' οὗτος ἐπὶ τέλους κατέληξεν εἰς τὴν ἐπανάστασιν τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου 1843, καθ' ἣν ὁ Ὀθων, καίπερ ὀρθῶς δοξάζων ὅτι δὲν ἦτο εἰσέτι κατάλληλος ὁ χρόνος ἵνα συνταγμα-τισθῇ καὶ μεταβῇ οὕτως εἰς αἰφνιδίαν καὶ ἄκρατον ἐλευθερίως μεταβολὴν ἔθνος μόλις ἀνακύψαν ἐκ μακραι-ωνος καὶ λίαν καταθλιπτικῆς δουλείας, ἠναγκάσθη μ' ὅλα ταῦτα ὑπὸ τοῦ περὶ τὰ ἀνάκτορα ἀλαλάζοντος πλήθους νὰ καταλύσῃ τὴν ἀπόλυτον μοναρχικὴν ἐξουσίαν καὶ νὰ παραδεχθῇ τὴν συνταγματικὴν μοναρχίαν. Ὁ Κριεζῆς κατ' ἀνάγκην ἀπεχώρησε τότε τῶν δημο-σίων, ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ πρωτοβουλοῦ τῆς μετα-βολῆς ἐκείνης Μεταξᾶ· κατὰ τὸ αὐτὸ δ' ἔτος προήχθη Ὑποναύαρχος, ὀνομασθεὶς κατὰ μὲν τὸ ἐπόμενον, ἦτοι τατὰ τὴν 24 Δεκεμβρίου 1844, αὐλάρχης καὶ ὑπαπιστής, κατὰ δὲ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1847 γεροϋσιαστής.

Μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν τινῶν, ἦτοι κατὰ τὴν 12 Δεκεμβρίου 1849 ἀνῆλθεν αὖθις ὁ Κριεζῆς εἰς τὸ τοῦ πρωθυπουργοῦ ἀξίωμα, ὅπερ μετὰ τῆς αὐτῆς, ὡς καὶ πρότερον, φιλοπατρίας, τιμιότητος καὶ δραστηριότητος διεχειρίζετο. Ἀλλὰ κατὰ τὸ 1854, ἐν ταῖς Εὐρωπαϊ-καῖς ἐκείναις περιπλοκαῖς, ταῖς ἀπειλούσαις νὰ συν-ταράξωσιν ἅπασαν ἐν γένει τὴν Εὐρώπην, ὁ ἀείμνηστος

καὶ εἴπερ τις καὶ ἄλλος φιλόπατρις βασιλεὺς Ὁθων ἐνόμισε ὅτι ἦν δυνατὸν ν' ἀνακτήσῃ ἡ Ἑλλὰς διὰ τῶν ὅπλων ὅ,τι δὲν παρέσχεεν αὐτῇ ἄλλοτε ἡ ἀκηδία τῶν χριστιανῶν τῆς Εὐρώπης διπλωματῶν· ἐν ᾧ δ' ἡτοιμάζετο πάσαις δυνάμεσι πρὸς τοῦτο, αἱ δύο προστάτιδες δυνάμεις, ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γαλλία, θέλουσαι νὰ καταδικάσωσι τὴν πολυπαθῆ ἡμῶν χώραν εἰς οἰκτρὰν ἀπραξίαν, κατ' ἀρχὰς μὲν διανοήθησαν ν' ἀποπέμψωσι τὸν ἐνθουσιώδη ἐκείνον ἡγεμόνα, μετὰ ταῦτα ὁμῶς, μεταμεληθείσης τῆς Ἀγγλίας, ἀπεβίβασεν στρατὸν εἰς Πειριχιά, κατέσχον αὐτὸν καὶ ἐπέβαλον τῇ δυσμοίρῳ Ἑλλάδι κυβέρνησιν τῆς ἐκλογῆς των· ὁ Κριεζῆς ἡδύνατο, εἰάν ᾗθελε, νὰ διατηρηθῇ τότε ἐν τῇ πρωθυπουργίᾳ· ἀλλ' ὁ ἥρως τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, ὁ πάντοτε ἐν ταῖς ναυμαχίαις καταφρονῶν καὶ τῶν ἐχθρῶν καὶ τοῦ θανάτου, εἶχε τὴν γενναιότητα νὰ καταφρονῇ καὶ ἐπαγγελιῶν καὶ βαθμῶν καὶ ἐξουσίας καὶ ἐν γένει ἀπασῶν τῶν πολιτικῶν τιμῶν, ὅσας αὐταὶ ἀντέβαινον εἰς τὸ πρὸς τὴν πατρίδα καὶ πρὸς τὸν βασιλέα καθῆκον. Τὴν προταθείσαν αὐτῷ τότε πολιτικὴν ἐθεώρησεν ὁ Κριεζῆς ὅλως ἀντεθνικὴν, ἐν γένει δὲ τὴν ἐκρυθμον ἐκείνην κατὰστασιν ὡς προσδάλλουςαν τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ἡγεμόνος καὶ τὴν εἰς τὰς τάξεις τῆς αὐτομόλησιν ἐχαρακτήρισεν ἀγνωμοσύνην καὶ ἀπιστίαν, πρᾶγμα, ὅπερ οὐδόλως ἔλαβον ὑπ' ὄψιν πολλοὶ ἄλλοι, οἵτινες ἐκ τοῦ μηδενοῦς ἀνυψώθησαν παρατόλμως ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἀτυχοῦς ἡγεμόνος εἰς τὰ ἀνώτερα ἀξιώματα. Τούτων λοιπὸν ἕνεκεν ἀπεχώρησε τῇ 16 Μαΐου 1854 τῆς πρωθυπουργίας καὶ διετέλει ἕκτοτε μακρὰν

τῆς τύρβης τῶν πολιτικῶν ὡς γερουσιαστῆς μέχρι τῆς 14 Νοεμβρίου 1857, καθ' ἣν προαχθεὶς εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀντιναυάρχου διωρίσθη ταῦτοχρόνως καὶ ἐπιθεωρητῆς τοῦ στόλου, ἐν οἷς διέμεινε μέχρι τέλους τοῦ βίου αὐτοῦ.

Κατὰ τὸν τελευταῖον ἐν Ἑλλάδι πολιτικὸν σεισμόν, ἦτοι κατὰ τὴν Ὀκτωβριανὴν μεταβολήν, ὁ Κριεζῆς, οὗ τὰ πατριωτικὰ φρονήματα ἦσαν ἀνώτερα τῶν ἀτομικῶν αὐτοῦ συμφερόντων, ἦν εἷς ἐκ τῶν μάλα ἀντιδοξούντων εἰς τὸ κίνημα ἐκεῖνο, οὐχὶ μόνον διότι ὁ ἔκπτωτος ἐκεῖνος βασιλεὺς ἦν εὐεργέτης του καὶ ὑπὲρ τῆς μεγάλης τοῦ ἔθνους ιδέας εἰλικρινῶς καὶ δραστηρίως ἐν τῷ κρυπτῷ εἰργάζετο, ἀλλὰ καὶ διότι ἐφρόνει ὅτι αἱ ἐν ταῖς πολιτεῖαις στάσεις καὶ ἀνατροπαί, ἐμβάλλουσαι αὐτάς εἰς φρικώδεις κινδύνους, εἰσάγουσι πάντοτε ἀντὶ φαντασιωδῶν ἢ ὅλως ἀσημάντων τινῶν πληγμμελημάτων, ὧν προτίθενται τὴν διόρθωσιν, κακὰ ἄλλα πρᾶγματικώτερα, μεγαλείτερα, διαρκέστερα καὶ δυσιατότε-
τερα. Ἀφ' οὗ δὲ τὸ ἔθνος ἐπεσφράγισε κατόπιν τὰ γενόμενα ὑπήχθη καὶ αὐτός, ὡς τέκνον πιστὸν τῆς πατρίδος, εἰς τὴν ἐθνικὴν ἀπόφασιν, τεθεὶς ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ νέου ἀνακτος, ὅστις, ἱκανὰ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνδρὸς μαθὼν, διώρισεν αὐτὸν τῇ 17 Δεκεμβρίου 1864 ἐπίτιμον ὑπασπιστὴν τοῦ. Καὶ τὸ ἀξίωμα δὲ τοῦτο διετήρησεν ὁ Κριεζῆς μέχρι τῆς 1 Ἀπριλίου 1865, καθ' ἣν, τελευτήσας ἐν Ἀθήναις, ἐκηδεύθη τῇ ἐπιούσῃ μετὰ τῶν ὑπερτάτων στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν τιμῶν καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ΑΨ νεκροταφείῳ. Μνημεῖον δὲν ἀνηγέρθη εἰσέτι ἐπὶ τοῦ τύμβου

τοῦ ἥρωος τούτου· ἀλλ' ὁ σοφὲς καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας κ. Φίλιππος Ἰωάννου συνέθετο διὰ τὸ μέλλον τὰ ἐπόμενα δύο ἐπιτύμβια, ἅτινα καλὸν κρίνομεν νὰ παρθεύσωμεν ἐνταῦθα.

1ον

Αἰγῆς κονίη Ἀντώνιον ἔνθα Κριεζῆν
Ναύαρχον κλεινόν, θρόνμ' Ὑδρέης κατέχει
Εἰ δ' ἐθέλεις, ξένε, ἔργα δαήμεναι, ὅσσ' ἐτέλεσσες,
Δουλοσύνης στυγερῆς Ἑλλάδα ρυόμενος,
Αἰγαίου σπιλάδας Πελοποννήσου τ' ἐρέεινε
Ἡϊόνας, Κρήτης τ', ἀντιπόρου τ' Ἀσίης
Κεῖναι γάρ μιν ἴδον βαιῆς ἐπὶ σέλματι νηὸς
Πολλάκις Ὀθμανῶν νηυσὶν ἐπορνούμενον,
Ναύτας δ' ἐς κρατερὴν ἐπιθαρσύνοντα κελευσμάῳ
Φύλοπιν, ἥδ' ἀντιπάλους φύγαδε.

2ον

Γαῖα μέλαινα κέχανδ' Ἀντώνιον ἔνθα Κριεζῆν,
Ἀμφιρύτης Ὑδρέης βλαστὸν ἀριπρεπέα
Ἀτρεστον συνάεθλον ἀριστομάχου Μισαούλου,
Νικαίης δάφνης εἰν ἀέθλοις μέτοχον.
Οὐ γὰρ δ' σεῦ ἀπάνευθε τροπήϊα τόσσα, Κριεζῆ,
Οἴδματ' ἐπ' Αἰγαίῳ στῆσε κατ' ἀντιπάλων,
Βαρβαρικῶν γαῦρα στυφελίξας στίφεια νηῶν,
Καὶ πόντον πλῆξας πολλάκι ναυαγίων.
Τῷ δὴ καὶ ἀρετῆς ἴσον κλέος ἤραο κείνῳ
Καὶ σ' ἴσον πενθεῖ Ἑλλὰς ἀποιχόμενον.

Τοιαῦτα περίπου διεπράξατο καὶ τοιοῦτος ἐγένετο ὁ Ἀντώνιος Κριεζῆς ὡς ἀνὴρ δημόσιος· φιλόπατρις δὴλον ὅτι, ἀνδρεῖος, πιστὸς εἰς τὸν πρὸς τὴν πατρίδα καὶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα ὄρκον, ἐξ οὗ οὐδὲ ἰῶτα ἐν ἡμίαν κεραίαν ἠθέτησέ ποτε, πρὸ πάντων δὲ τίμιος εἰς τὴν δια-

χείρισιν τῶν δημοσίων. Ὡς δ' ὁ Τούλιος Καῖσαρ ἑδόξαζεν ὅτι δὲν ἤρκει νὰ ἦ νε μόνον τιμία ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ νὰ πιστεύηται ὡς τοιαύτη, οὕτω καὶ ὁ Κριεζῆς ἔλεγεν ὅτι ὁ δημοσίος ἀνὴρ δὲν ἤρκει μόνον νὰ ἦ νε τίμιος ἀλλὰ καὶ νὰ πιστεύηται ὡς τοιοῦτος. Πόσοι ἄρα γε ἐκ τῶν νῦν πολιτευομένων ἡμῶν δοξάζουσι τοῦτο;

Ἀλλὰ καὶ ὡς ἰδιωτικὸς ἀνὴρ ἐξεταζόμενος ὁ Κριεζῆς εὐρίσκεται ἔμπλεως διαφορῶν προτερημάτων, δυστυχῶς μὲν δυσσευρέτων νῦν, πλὴν συνήθων τοῖς ἀνδράσι τῆς ἐκλιπούσης ἡδὴ ἡρωϊκῆς ἐποχῆς τῆς ἀναγεννωμένης Ἑλλάδος. Οὕτω λ. χ. ἦν σὺ ζυγος μὲν πιστότατος, ἀληθῆς σύντροφος τοῦ βίου καὶ τῆς γνώμης καὶ διηνεκῆς κοινωνὸς τῆς χαρᾶς καὶ τῶν θλίψεων, πατήρ δὲ φιλόστοργος, μὴ ἔχων ὅμως καὶ τὴν ἀσύνητον ἐκείνην φιλοστοργίαν, τὴν παρακινουῦσαν μὲν πολλάκις τοὺς γονεῖς νὰ ὑποθάλωσι τὰ πάθη τῶν τέκνων αὐτῶν κινδυνεύουσιν δὲ νὰ καταστρέψῃ τὸ σέβας, τὸ ὀφειλόμενον παρ' αὐτῶν πρὸς ἐκείνους, καὶ νὰ ἐξαχρειώσῃ τὴν τρυφερὰν αὐτῶν καρδίαν, φίλος εἰλικρινής, εὐθύς, πιστὸς καὶ βέβαιος ἐν πάσαις τοῦ βίου ταῖς περιστάσεσι καὶ τέλος πολίτης τίμιος, ἀμνησίκακος, συγχωρήσας μάλιστα κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα συναγωνιστὴν τουτινὰ ἐπιβουλευθέντα αὐτὴν τὴν ζωὴν του, ἀγαθός, εὐπροσῆγρος καὶ ἀπλοϊκός, διακρινόμενος διὰ τὸ ἀρχαῖκόν αὐτοῦ ὕφος, ὅπερ ἡ ἄκρα ἀφέλεια συνεδύαζε θαυμασίως πρὸς τὰς ἕξεις τῆς νεωτέρας ἐποχῆς καὶ ἀπετέλει τὴν ἐξαίρετον ἐκείνην καὶ εἰς ἄκρον εὐάρεστον συμπεριφορὰν, ἐφ' ἣ διεπρεπεν εἰς ἅπαντας τοὺς κοινογι-

κούς κύκλους. Συνήθως οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων ἐν δόξῃ καὶ ἀρχῇ μεθύσκονται παρὰ πότον καί, νομίζοντες ἐν τῇ μέθῃ των, ὅτι οὐδεὶς ἵνε δμοιος αὐτοῖς, περιφρονουσι τοὺς πάντας· ἀλλ' ὁ Κριεζῆς, καίπερ τοσοῦτον δοξασθεὶς ἐν πολέμῳ, καίπερ τосαῦτα ὑπέρτατα ἀξιώματα καταλαβὼν ἐν εἰρήνῃ, οὐ μόνον δὲν ἐμέθυσεν, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄκρᾳ λιτότητι ζῶν πρὸς πάντας μὲν ἦν προσηνὴς πρὸς τοὺς χρεῖαν δ' ἔχοντας ἐλεήμων, κρύπτων ἀπὸ τῆς ἀριστερεᾶς αὐτοῦ τὰς εὐεργεσίας τῆς δεξιᾶς. Οὐδεὶς ποτε ἤκουσεν αὐτὸν ἐπαιρόμενον ἐπὶ τοῖς ἡρωϊκοῖς κατορθώμασιν, ἅτινα διεπράξατο ἐν τῷ ἀγῶνι. Πᾶσα ἐπίδειξις ἦν μακρὰν ἀπ' αὐτοῦ· συνεστέλλετο δὲ καὶ ἡρυθρία ὁσάκις ἐγένετο λόγος περὶ τοῦ ἐνδόξου Κριεζῆ εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε ἡδύνατό τις νὰ πιστευσῇ ὅτι ἡ μεγάλη ἱστορικὴ αὐτοῦ φήμη τὸν ἠνόχλει. Πᾶν ὅ,τι ἔπραξε τῷ ἐφαίνετο ὡς ἀπλῇ ἐκπλήρωσις τοῦ καθήκοντός του ὡς Ἑλληνας, ἐκπληκτοῦ δ' ἔμενε πάντοτε πρὸς τὰς σωρείας τῶν ἐπαίνων, οὓς ἄλλοι ἐπεδαψίλευον αὐτῷ. «Μετὰ τοῦ Ἀντωνίου Κριεζῆ—λέγει ὁ Νικόλαος Δραγούμης (α)—συνωκειώθη ἐδίως ἀπὸ τοῦ 1834 ἔντους, ὅτε αὐτὸς μὲν διεύθυνε τὴν κατὰ τὸ Αἰγαῖον ναυτικὴν μοῖραν, ἐγὼ δὲ τὸν νομὸν τῶν Κυκλάδων· ἠὔξησε δὲ ἡ οἰκειότης ἡμῶν ἐν Ἀθήναις, ὅπου ἐφ' ἱκανοὺς κύκλους ἐνιαυτῶν, ἐκείνου γραμματέως ὄντος τῆς ἐπικρατείας ἐπὶ τῶν ναυτικῶν, διεύθυνον τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο. Ἐν Σύρᾳ ἔδλεπον αὐτὸν συνεχῶς, καὶ συνεχῶς ἐπιβαίνοντες εἰς λέμβον τῆς μοιραρχίδος Δε-

(α) ἐν σελ. 338—340 τῶν ἱστορικῶν Ἀναμνήσεων.

ἡδὺ Κόδριγκτων, τῆς διοικουμένης ὑπὸ τοῦ γεν-
ναίου Γεωργ. Πιπίνου, ἐπλέομεν χάριν διατριβῆς, τῆς
»πετρώδους νήσου ἀμοιρούσης περιπάτων, ἣ καὶ ἐπεδι-
»δόμεθα εἰς ἀλιεῖαν. Καὶ τότε δὲ καὶ μετὰ ταῦτα,
»κατὰ τὰς διεξοδικὰς καὶ ἀπεράντους ἡμῶν συνεν-
»τεύξεις, ἐτερπόμεν ἀναπολῶν τὴν ἐποχὴν τοῦ μεγάλου
»ἀγῶνος, καὶ ἡρέθιζον αὐτὸν εἰς διήγησιν τῶν κατὰ θά-
»λασσαν ἀνδραγαθημάτων. Καὶ διηγεῖτο μὲν αὐτά,
»ἐξιστορῶν συγχρόνως τὸν χαρακτήρα, τὰς ιδιότητας,
»τὸν βαθμὸν τῆς ἀνδρίας καὶ τῆς τόλμης ἐκάστου τῶν
»συστρατιωτῶν, ἀλλ' οὐδέποτε ἐμεγαλορῶνόμενοι, οὐδέ-
»ποτε ἐφωράθη ἐνδιατρίβων περὶ τοὺς ἄθλους, καθ' οὓς
»διεκρίθη ἡ ἐπρωταγωνίστησεν, οὐδέποτε λόγος περι-
»ναυτολογίας ἔφυγεν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Καὶ ὁμοίως
»ἦτο ὁ Ἀχιλλεὺς τοῦ στόλου, ὡς κοινῶς ἀπεκαλεῖτο,
»ἦτο ὁ ἥρωας τοῦ ἀργολικοῦ καὶ τοῦ ἀμβρακικοῦ κόλ-
»που, ἦτο ὁ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τοῦ ἀγῶνος δεξιὸς
»βραχίων τοῦ ναυάρχου Μιαούλη, τοῦ καὶ Νέλσωνος
»ὀνομασθέντος ὑπὸ τῶν ἀγερώχων Ἀγγλῶν. Καὶ τὴν μὲν
»οὔψιν εἶχεν εὐεῖδῃ, τὸ δὲ ἦθος ἱλαρόν, ἐπαγωγὸν τὸ μει-
»διάμα καὶ παιδίου ἀφέλειαν· ἐμειδία δὲ καὶ αὐτὸ τὸ
»βλέμμα ὁσάκις διελέγετο. Ἄλλ' ὅτε ὁ λόγος ἐχώρει
»εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς μάχης, ὅτε ἤγγιζε τῆς συμ-
»πλοκῆς ἢ ἀκμῆς, ἢ ἱλαρότης ἐνέδιδεν αἴφνης εἰς φλο-
»γερὰν ἐξαψιν, ὁ ὀφθαλμὸς ἠκτινοβόλει, αἱ λέξεις ἐξε-
»σφενδονίζοντο, ὡς οἱ μῦδροι τῶν πυροβόλων αὐτοῦ καὶ
»ἐνόμιζες ὅτι ἔβλεπες αὐτὸν ἀτρόμητον ἐπὶ τῆς πρύ-
»μνης τοῦ Ἐπαμεινώνδους, κεραυνοβολοῦντα θα-
»νάτου προστάγματα. Ἡ πλάνη τῆς φαντασίας μου

»ἐγίνετο τότε ἐντελής, τὰ ὧτά μου ἐξεκωφοῦντο ὑπὸ
»κεραυνῶν, τὸ αἷμά μου ἐκόχλαζεν, οἱ ὀφθαλμοί μου
»ἔδλεπον τὰς ἐφορκίδας τῶν Ἑλλήνων παλαιούσας ὡς
»Ἡρακλεῖς πρὸς γιγάντεια δίκροτα καὶ τὰ γιγάντεια
»δίκροτα ἐκφεύγειν φεύγοντα πρὸ τῶν ἐφορκίδων. Ἄλ-
»λὰ μόλις ἀνυψοῦτο τὸ τρόπαιον τῆς νίκης, μόλις ἐ-
»σθέννυντο τῶν πυροβόλων αἱ φλόγες, καὶ ἐσθέννυτο καὶ
»ἡ ἔξαψις καὶ ὁ ὀφθαλμὸς αὐτοῦ ἐγαληνία, ὡς πρίν,
»καὶ τὸ παιδικὸν καὶ ὑπομορμυρίζον μειδίαμα διέσχί-
»ζεν ἐκ νέου τὰ χεῖλη τοῦ δεξιοῦ τοῦ Μιασούλη βραχί-
»νονος.»

Τὰ θρησκευτικὰ τοῦ Κριεζῆ αἰσθήματα ἦσαν ἀγνὰ
καὶ διηνεκῆ· ἐν ᾧ δὲ οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν ἡμέ-
ρα εὐτυχίας ἐπιλανθάνονται ἢ ἀμελοῦσι νὰ λατρεύσω-
σι τὸν Ὑψιστον καὶ ν' ἀπονεύωσιν αὐτῷ τὰς προση-
κούσας χάριτας, ἐπικαλοῦνται δ' αὐτὸν ἐνθέρμως ἐν ἡ-
μέρα θλίψεως, συναισθανόμενοι τότε ὅτι διὰ μόνῃς
τῆς θείας δυνάμεως δύνανται ν' ἀπαλλαγῶσι τῶν δει-
νῶν, τοῦναντίον ὁ Κριεζῆς καθ' ἀπάσας τὰς περιστάσεις
τοῦ βίου αὐτοῦ ταπεινῶς ἐλάτρευε καὶ ἡὐχαρίστει τὸν
Οὐράνιον Πατέρα, εἰς ὃν ἀπέδιδε πᾶν ὅ,τι ἀγαθὸν ἐν τῷ
πλανήτῃ τούτῳ εἶχε.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἦν πάντοτε
κατηφής· αἷτιον δὲ τῆς κατηφείας ταύτης ἦν ἡ ὑπερ-
βολικὴ θλίψις, ἣν καιρίως ἥσθάνετο ἐπὶ τῇ ἐκρύθμῳ καὶ
καχεκτικῇ καταστάσει, εἰς ἣν ἔδλεπε περιελθοῦσαν
τὴν τάλαιναν ἡμῶν πατρίδα ἕνεκα τῆς φιλαρχίας, τῆς
ἰδιοτελείας, τῶν ἀτομικῶν διενέξεων καὶ τῆς κακῶς ἐν-
νοουμένης προσωπικῆς φιλοτιμίας τῶν διαφόρων πολι-

πτευσμένων καὶ τῆς ἡθικῆς καταπτώσεως ἡμῶν, μόνον περὶ τῶν ἰδιαιτέρων συμφερόντων μεριμνώντων. "Ετι δὲ μείζονα ἡσθάνετο τὴν θλίψιν ταύτην ὁσάκις ἀνελογίζετο ὅτι αἱ ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου τῆς πατρίδος ἐλπίδες, αἵτινες ἄλλοτε ἦσαν τοσοῦτον ἀνθηραί, ἤρξαντο βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ν' ἀπομαραίνωνται, ὅτι τὸ στάδιον τῆς προόδου καὶ τῆς τιμῆς ἤρξατο ν' ἀντικαθίσταται διὰ τῆς ὀπισθοδρομήσεως καὶ τῆς ἀπραξίας, ὅτι ἡ θέσις τῆς ἀξιοπρεπείας καὶ ἰκανότητος ἤρξατο νὰ καταλαμβάνηται ὑπὸ τῆς δουλοφροσύνης καὶ τῆς ψευδῆς ἀφοσιώσεως καὶ τέλος πάντων ὅτι τὸ ἔθνος ἐφέρετο κατὰ κρημνῶν καὶ ὅτι οὐδεὶς διὰ πραγμάτων ἐπειρᾶτο ν' ἀναχαιτίσῃ τὴν ὀλισθηρὰν ἐκείνην τάσιν, ἥτις νῦν ἔφθασεν, ἃς τὸ ὁμολογήσωμεν, σχεδὸν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω.

Τοιαῦται συλλήβδην καὶ αἱ ἰδιωτικαὶ ἀρεταὶ τοῦ Κριεζῆ, ὅστις ἐν γενεᾷ αὐτοῦ ἐδοξάσθη καὶ οὗ ἡ δόξα οὐκ ἐξαλειφθήσεται. Τὰς ἀρετάς ταύτας ἀπαριθμοῦντες δὲν προτιθέμεθα βεβαίως νὰ χαρακτηρίσωμεν αὐτὸν ὡς ἄσπιλον καὶ ἀναμάρτητον, διότι καὶ εἰς αὐτάς τὰς μᾶλλον ἐναρέτους ψυχὰς εἰσχωρεῖ πολλάκις ὁ λεπτός καὶ ἐπίβουλος τῆς ἀμαρτίας κονιορτός, ἀπὸ τοῦ ρύπου τῆς ὁποίας οὐδεὶς ἄνθρωπος ἔνεκα θαρρὸς ἐπὶ τῆς γῆς «οὐδ' ἂν μία ἡμέρα ὑπάρχω ὁ βίος αὐτοῦ (α),» ὡς εἶπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ τοῦ Ἰωβ. Τὰς ἀρετάς τοῦ Κριεζῆ ἀπαριθμοῦντες προτιθέμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν αὐτὸν ἀπλῶς ὡς πρῶτον ἀρετῆς καὶ φιλοπατρίας καὶ νὰ εὐχηθῶμεν ἵνα

καὶ οἱ τὰ τῆς πολιτείας ἡμῶν κατὰ καιροὺς διέπο-
ῖν ἔχουσιν ἀείποτε τὰς πράξεις τοῦ ἐναρέτου τούτου ἢ
ὡς τύπον καὶ ὑπογραμμὸν πρὸς δόξαν καὶ τιμὴν
πατρίδος.

Τιμᾶται Δραχμῆς.